

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

Szerkeszti a püspöki hivatal
A szerkesztésért felelős FUTÓ ANDRÁS
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECEN, KÁLVIN-TÉR 17. SZ.

Megjelenik minden hó 15-én. — Előfizetési ár 1 évre 4 P 80 f.
Postatakarékpénztári csekkszám: 43.916.

Az egyházak politizálásáról

és különösképen a lelkészek politizálásáról olykor-olykor felújítva szó szokott esni hivatalos helyeken belül és kívül. Alig lehet e kérdés felől tárgyilagos véleményt hallani. A politikai hatalom különböző fokozatú képviselői két egymással ellentétes felfogás hideg és meleg levegőjét szokták kifújni lelkük szájából e kérdés felől. A gutgesinnt lelkészek politizálása helyes; az ellenzékieké helytelen. Így néz ki a politikai hatalom állá-pontjának Janus arca, vagyis a politikai hatalom képviselői nem tarthatnak igényt komoly tekintetbevételeire e kérdés kapcsolatában.

Az igazság az, hogy ha az egyházat és lelkészeket „*ki lehetne venni a világból*” (amit különben Jézus sem akart), vagy legalább is az egyházat el lehetne választani az államtól, akkor majdnem megszűnnék a papok politizálásának létjogosultsága. De csak „majdnem”, mert az állam a maga mindenhatósági törekvésében megtalálja a módját még a magánjogi természetű egyházi közületek életébe való erőszakos beavatkozásnak; meg merészeli kísérlni még a vallás legegységibb birodalmába is betörni szeges csizmájával, mint ahogy emez utóbbinak durva példáját láthatjuk, az Istennek hála! bukás lejtőjére került Hitler-féle politikában. Ez a politika kitűnően értett vezére szakértelme folytán a mázolásához. A nemzeti szabadság vonzó színével mázolta be magát s ennek a színnek a lobogója alatt undorító módon gázolt át a nemzetet alkotó egyének legszentebb jogain. Egyházi és vallási jogain is.

Képtelenség még elgondolni is, hogy ilyen esetekben a papság ölbe tett kézzel vagy a gyávaság szennyes kerítéséhez lapulva nézze a lelki birodalom krisztusi eresztékeinek lerombolását és tőrje, hogy a vérben gyönyörködő pogányság orgiája diadalmaskodjék.

Kormányzó Urunk amerikai üzenetében nem rég foglalt lenyűgöző komolysággal állást a keresztyén magyar állam történelmi hagyományai mellett. Ez az üzenet szólott ide befelé is a diktatura kalandozóinak. A lelkészeknek a böles látás nagyító üvegén, a lelkiismeretes figyelés Röntgen sugárával kell vizsgálni a hatalmon levőket és hatalomra törőket s bármily ügyesen tudják is szavak mesterkedésével utánozni a bárány külsőségeit, meg kell látni a farkas belső lényegét és bármit mondjanak is a papok politizálásáról, politizálni kell; mert ebben is eszköz kínálkozik az eszmények megoltalmazására.

Tukacs Lajos emlékezete.

Ő is elment hát amaz „*ismerellen tartományba, honnan nem tért még vissza utazó...*” Nekem kell egyet-mást megörökítenem az ő 83 évre terjedő, sikerekben gazdag és áldott életpályájáról, melyet rajtam kívül aligha ismert jobban valaki, mivel körülbelül én állottam őhozzá legközelebb paptársai között éveken keresztül... A veszteség gyászát teljes mértékben átérezve, remegő tollal írom emlékezéseimet. Vajha gyászdalt énekelni tanítana most engem Melpomene, kinek az Atya a klasszikus költő szerint, „*cum cithara liquidam vocem dedit*.” Tukacs Lajos június 12-én reggel 8 órakor váratlanul halt meg... Ki hitte volna, hogy ez a szikár, de szívós, erős test, ez az örök ifjú lélek a maga fel-séges attributumaival ily hirtelen hagyja ide a földi hazát, amelyhez erősen hozzánőni látszott. Mert gondjai, bajai, küzdelmei neki is elég bőven voltak, de ő azokat a valódi keresztyén nagy türelmével hordozta, a böles józanságával nevette, gúnyolta... Váratlan halálhírére nemcsak a szerető hozzátartozók nagy száma, de a társadalmi élet minden rétegeiben található tisztelők és barátok seregei döbben-tek meg. Magam is egyre idézem lelkemben a nagy latin költő e szavait: *Quis desiderio sit pudor aut modus tam cari capitis?*! Azaz: hol legyen a mértéke, határa az ily kedves fő után való kívánságnak? Mert egyénisége mindenképpen vonzott annyira,

hogyan aki vele közelebbi ismeretségbe került, nem könnyen szakadt ki az ő büvköréből. A társas összejövetelek lelke, megaranyozója ő volt. Derült, éles elméjének vidám ötleteit csakúgy sziporkáztatta. Még akit a jó kedv magasabb fokán a humor villám-ostorocskájával megcsapkódott, kifigurázott is, még az is szíve szerint nevetett a talpraesett mondásokon... Engem különösen kedves kötelekék fűtek öhozza több éven keresztül. Egyszerre kerültünk erre a vidékre. Ő 1888-ban lett nyírmeggyesi lelkész; én ugyanakkor kántorjánosi s.-lelkész az akkori esperes mellett. Neki Nyírmeggyesen eleinte némi kellemetlenségei voltak a papválasztásokból folyólag. A bukott párt egyes tagjai nem akartak belenyugodni a történetekbe. Maga Tukacs jóízűen mesélte, hogy új hívei, a beköszöntő után ilyen véleményeket alkottak róla: Gyengén telett!... Ezzel az akkor még szikárabb természetet kifogásolták. Az ily bölcs véleményt tápláló egyének aztán sűrűn megjelentek a maguk nevetséges panaszaiikkal az esperesi hivatalnál, hol az esperes igyekezett a pártatlanságot megőrizni, de mégis egyízben némi igazat adott nekik szóval, mit az atyafiak írásban kiadni kértek, sőt meg is kaptak. Erre én, a nevelőkaplán, abbahagyva a tanítást, odamentem a tanácskozáshoz s esperes urat figyelmeztettem, hogy ily semmisségekért lelkésztársát megsérteni, megalázni nem szabad. Az atyafiakat pedig kissé megleckéztettem, hogy nem restellik-e ily komoly, tisztességes emberek, a saját papjuk ellen árulkodni... Köszönjék meg, hogy olyan papjuk van. Azt sem érdemlik olyan nagyon. Mire esperes úr is ráförmedt az atyafiakra, mondván: Én is lelkész vagyok és sértve érzem magam, ha lelkésztársamat ártatlanul bántják, vádolják... Az atyafiak eltávoztak hosszú orral és soha többé Nyírmeggyesről pap ellen panasz nem érkezett. Innen kezdődött a mi ismeretségünk. Majd szomszédos paptársak lettünk. Utólérhetetlen humora, kedvessége központjává tette annak a baráti körnek, amely annak idején a „Szent Rend” néven volt ismeretes messze vidéken.

De volt nekünk komoly tárgyunk is akárhány, egyházi és országos, amelyekben szintén kitűnt a Tukacs Lajos zsenije, alapos tudása, jó készültsége és kellő komolysága. Nem volt ő betű-moly, könyvbüvár. Ismereteit jóformán az iskola padjain szereztte. De amit egyszer elméjével megfogott, lelkébe vésett, az örökre odaragadt, azt többé el nem feledte. Különösen nyelvtudása volt bámulatos. — A latin nyelvet játszva kezelte, holott soha egyetlen latin könyvet kezébe nem vett. Én, aki olykor kénytelen-ségből is foglalkoztam a latin nyelvvel, szinte csodáltam nagy jártasságát. Klasszikus műveltsége tette képessé arra, hogy a magyar nyelvet is tömör rövidekkel, mintaszerűen kezelje szóban és írásban. A rögtönzésnek pedig valóságos mestere, néha művésze volt... A gondolatok csoportosításában, a szavak mesteri összefűzésében őt alig-alig multa felül valaki. Élt-halt egyházáért, hazájáért, a klasszikus szépségű kálvinista emlékekért, hazafias, vagy népies okos dalokért. Magyar érzését azzal is dokumentálta, hogy mindig magyar ruhát hordott, megvetvén a pantallót egész haláláig. És mindig a politikai ellenzékkel tartott. És mint családfeje? Ily szív és lélek nem is lehetett más, mint egyik legjobb férj és családapa a földkerekségen. Egyháza iránt oda-

adó szeretettel, buzgalommal viseltetett. Itt nem engedett senkinek semmit. Rideg következetességgel vitte annak anyagi és szellemi ügyeit. Működését jólét és virágzás koszorúzta. Hosszú élete általában szerencsésnek, sőt kivételesnek mondható. A szatmármegyei Börvely községben született 1852-ben, hol atyja tanító volt. A debreceni főiskola kitűnő növendéke volt eleitől a végéig. Káplán sohasem volt. Egyenesen helyettes, majd rendes lelkész lett Kaplonyban, hol a kath. klostromban kapott kosztot az őt igen megkedvelt barátoktól. Itteni életéből sok érdekességet mesélt Tukacs Lajos... Itt vette nőül a nagy női erényekkel megáldott Bajza Karolinát, ki a legboldogabb családi életet biztosította számára és kit csak pár éve temetett el. Kaplonyból öt év múlva Kunszentmiklósról, innen öt év után Nyírmeggyesre került, mint rendes lelkész. Tevékenysége a közeleltre is kiterjedt. Tagja volt a községi és vármegyei képviselőnek. Mint 50 éves lelkész, kormányzó kitüntetésben is részesült. Kedves egyénisége, modora és nagy képességei folytán tanácsbíróvá, számszéki elnökké, majd esperessé választották, s mint esperes vonult érdemlett nyugalomba is. Nem volt hibátlan, tökéletes ember, aminthogy ilyen senki nem is lehet. Esperessége alatt is sok céltalan összeütközés, zenebona adta elő magát. De ezek nem az ő, hanem inkább más tényezők számlájára írhatók. Az ő egyénisége, lelkülete távolállott a gyűlölködéstől; ő inkább barát volt, mint ellenség; ő a szív és lélek embere volt. Aztán valljuk be: Peccatur in muris et extra. Emberi dolog ez.

Temetése június 14-én óriási részvét mellett ment végbe. Az egyházmegye majd minden lelkészén kívül jelen volt a vármegye intelligenciája fentről és alantól olvashatatlan számban. A templomban nt. Berey József nagyecsedí lelkész, volt esperes barátunk imádkozott a jó barát koporsója felett megható egyszerűséggel, de annál több igazsággal és érzellemmel. Utána nt. Főrész Lajos olcsvaapáti lelkész, jelenlegi esperes prédikált I. Sámuel XX: 3. alapján, kedves, eleven előadásban, nagy közvetlenséggel fejtegetve az élet múlandó voltát. A temetőben sirbeszédet mondott Peleskey Sándor nagydobosi lelkésztársunk, ki is igen okos, tanult főre valló beszédben áldozott az elhunyt emlékének. Jól átgondolt, szépen kidolgozott s a magasabb mértéket is megütő beszéd a minden modorosságtól ment, jó előadásban a közönség soraiban osztatlan tetszést váltott ki.

Te pedig kedves, eltávoztott barátunk, Tukacs Lajos! nyugodj békén a sír ölen, előtted odaszállt kedveseid boldog körében! Találjon lelked üdvöt boldogságot Istennél, hol a hívek és igazak éneklék az örökké szent halleluját! Mi itt maradt öreg barátaid, tisztársaid fájó szívvel gondolunk rád... De követünk nemsokára, ha az óra üt. Addig képzeletben elő-elővarázsoljuk azon időket, mikor veled együtt szavaltunk: Dulce ridentem lalagen amabo, dulce loquentem! Mikor énekeltek: ...bájoslag gyönyörű, tarka képzetek, kedv, remények, Lillák! Isten veletek!

A Tukacs Lajos emlékezete legyen tisztelt és áldott mindenha!

Gebe, 1934 június 16.

id. Szigethy Gyula,
református lelkész.

Egy pár szó a beregi esperes beiktatásához.

Vizitacionális körutamat félbeszakítva, nagy örömmel tettem eleget a vásárosnaményi egyház ama szíves meghívásának, hogy esperessé választott lelkésze beiktatási ünnepségén vegyek részt. Örömem csak növekedett, midőn láttam a vidéki presbiterek ünnepelőbe öltözött nagy seregét és az érdeklődőkkel megtelt hatalmas templomot. Sajnos, örömem csak addig tartott, míg hallgattam az istentisztelet ünnepi szónokát, ki a megyei állapotok alapos ismeretével felépített megragadó egyházi beszédében a szeretet mindenhatóságáról és mindent eltakarásáról szólva, mindenkit meghívott a megbocsátás, az elfelejtés, a közös munkálkodás mezejére építeni és amíg a főtiszteletű kerületi közgyűlés által a beiktatás megejtésére kiküldött Sipos József esperes úr és elnöktársa, dr. Gaál Endre gondnok úr beszédeit hallgattam. Azt gondoltam, hogy az ige és e beszédek megteszik hatásukat s egyszerre vége szakad a beregi lehetetlen állapotoknak s belátja minden illetékes, hogy a helytelen utakat elhagyva, kiirtja a gyűlöletet, félredob minden egyéni érdeket s vélt sérelmet, csak azt fogja nézni és munkálni, hogy azok az áldatlan állapotok, amelyek közismertek és szégyenletesek a legkisebbre úgy, mint a legnagyobbra, melyben még az a nyomorult darab kenyér sem volt biztos egyesek kezében, megszűnjenek és mindenképp megújuljanak. Csalódtam, mégpedig keservesen csalódtam. Én a beregi dolgokat, mint delegált bírósági elnök, csak a szomorú aktákból ismertem, lelkészek közül is csak kettőt-hármat. Most, sajnos, megismertem az egész közállapotot s megállapítottam, hogy ott oly nagy az egymás iránti gyűlölet, olyan kicsiny a felsőbbiség iránti tisztelet, minőről nekem eddig fogalmam sem volt.

A gondnoki megnyitó beszéd elhangzása után két lelkészársam — nevüket nem írom ki — olyan tónusban, olyan okéjtással kezdte a kerületi gyűlés által elrendelt gyűlés törvényességét, a határozat törvényességét bírálni, hogy az elnöknek mindkettőtől meg kellett vonni a szót, sőt egyiket a kerületi gyűlés tekintélyének teljes sárbatiprása miatt rendre is kellett utasítani. Látszott, hogy itt teljes felkészültséggel vonultak fel, s hogy a céció annál nagyobb legyen, nem csak magok, de elhozták a presbiteri kiküldötteket is, nem azért, hogy a változhatatlanon változtassanak, hanem hogy megjelent egyszerű falusi emberek elmondhassák otthon: Milyen nagy ember a mi papunk, annak a kerületi gyűlés, elnökség s annak rendelkezése csak Hekuba. Én legalább csak ezt tudtam kiérténi a megkezdett beszédekből s isteni szerencsének tartom, hogy az elnökség olyan erélyes kezekben volt, ki minden tiszteletlenségnek és sértegetésnek a legnagyobb eréllyel és bölességgel vetett véget.

Ez nem volt elég! A második szövegvonás után feláll vagy hét-nyolc lelkész — nem számoltam meg őket —, csak szégyenkezve és megbotránkozva néztem, hogy kivonul a templomból. Végig a hatalmas templomon, a szintén megbotránkozott gyülekezet sorfala között.

Istenem! hát mi lesz velünk s egyházunkkal,

kérdem, ha palástot viselő egyháztagok ilyen eljárásra merészkednek? Mert ennek az eljárásnak semmi mentsége nincs. Nem gondoltak ezek az urak arra, hogy példájokon fellelkésedve, saját presbitériumok ellenzéke fogja velök szemben ezt az épületes dolgot megtenni? Mi címeik mernek ezután ők esperesi, megyei, kerületi rendelkezésekre hivatkozva egyházokban vezetni, mikor bárki joggal vághatja szemköibe, hogy ezt a tiszteletlenséget a felsőbbség iránt ő tőlök tanulta? Demonstráltak nyíltan egy nagy gyülekezet és egyházmegyei közgyűlés színe előtt, hogy a kerületi közgyűlés határozata semmi, törvénytelen, rájuk nem kötelező. Hogy mernek híveik előtt fensőbbiségtiszteletéről, a magok megtiszteltetéséről — ami pedig fontos egy gyülekezeti élet vezetésében — beszélni, mikor cselekedetökkel iskolapéldáját mutatták be, hogy azok csak addig szükségesek, míg az ő elgondolásaiknak s talán egyéni érdekeiknek megfelelnek?

Kivonuló lelkésztestvéreim! Ha ez csak a ti „családi” ügyetek volna, nem szólnék bele, pedig eljárásokkal a kerületi kiküldötteket és két egyházmegye hivatalosan megjelent képviselőjét is megsértették. De bele kell szólanom, mert ez közügy, még pedig a javából való. Nem gondoljátok, hogy Beregen kívül még más egyházmegyék is vannak, melyeknek lelkészei eddig is szégyennel és undorral fordultak el az ottani állapotoktól? Nem gondoljátok, hogy a példa ragadós és átcsaphat más megyére is. Én az én megyémről jól állok, hogy követők egy lelkészársam sem lesz, mert mi más légkörben: a törvény és fensőbbiségtisztelet becsületes világában élünk, hol vannak tisztességes viták, de soha nincsen undok személyeskedés. De ki biztosít bennünket arról, hogy szomszédságotokból nem csap-e át az izgható s most nagyon is ideges hívekre az a tekintélyrombolás, melynek ti voltatok szánandó, de eléggé el nem ítéhető vitézei? Az egyházi közélet nem arra való, hogy a lelkész rontson, hanem hogy építsen és példát adjon. Ezt még Beregen is tudni kellene azoknak, kik már annyit romboltak. Ha ti otthon bátrak vagytok ilyeneket cselekedni s nem féltek a szomorú következményektől, féltsetek azokat, kik nem szeretnék, ha ti kised játékokkal lerontanátok azokat, mit ők izzó munkával építenek. Több komolyság, mélyebb belátás, legfőképpen pedig több evangélium vezessen benneteket, ne emberi gyűlölködés és érdek.

És még egyet! Nem tartom elégségesnek a megbízott gondnok úrnak azt az utasítását, hogy az új vezetőség egyesek ellen eljárást indítson. Ez újabb táp volna arra, hogy a szenvedélyek még erősebben tomboljanak és az alkotó munkát megakadályozzák. Itt a kerület méltósága lett megsértve, ezért szerény véleményem szerint, annak kell, az új vezetőség teljes kizárásával az orvosi kést elővenni, a mételet gyökeresen kivágni és a legerélyesebben megmutatni azoknak, kik nem akarják elismerni, hogy egyetemes törvény alatt állunk, melynek megtartása, magatartása, megbecsülése még a kivonuló urakra is, még Beregen is kötelező.

Berkesz.

Kun Szabó Gyula,
felsőszabolcsi esperes.

Szenczi Molnár Albert zsoltárfordításából a nép ajkára átment szólásformák.

Írta és a középszabolcsi lelkészegyesület gyűlésén
felolvasta: Baráth Imre református lelkész.

Amikor lelkészegyesületünk elnöke azzal bizott meg, hogy próbáljam kimutatni azokat a szólásformákat, amelyek Szenczi Molnár Albert zsoltárfordításából mentek át népünk ajkára, úgy éreztem, mintha valaki azzal bizott volna meg, hogy két tenyeremmel próbáljam kimeríteni a Tisza vizét.

Ezen megállapításom igazságára felhozom itt egyik róm. kath. vallású nagy írónknak, Gárdonyi Géának közismert vallomását, aki azt mondta, hogy semmit sem irigyel a reformátusoktól, csak az énekeskönyvüket.

Nem is csoda ez. A mi énekeskönyvünk a törölmetszett magyar kifejezéseknek valódi tárháza. Annyira, hogy minden felekezeti elfogultság nélkül bátran hirdethetjük, hogy ha Károlyi Gáspár bibliája és Szenczi Molnár Albert zsoltárfordításai annakidején napvilágot nem láttak volna, ma már úgy élnénk, mint lent a Balkánokon a mi bolgártestvéreink, akik velünk együtt ázsiai eredetűek ugyan, de ma már szláv nyelven beszélnek.

Igaz, hogy ma a történelmi átértékelések veszedelmes korszakában, igyekeznek ezen állításunkat itten-ottan kétségbevonni, letagadni. Dehát mi jövőbenező magyar protestánsok tisztában vagyunk azzal, hogy el fog mulni az átértékelések mai veszedelmes korszaka is. Oh mert hiába, a napot az égről letagadni nem lehet. Hiszen a magyar reformációt éppen az a szellem hozta létre, amelynek egyetlen célja volt a magyar nemzet nyelvét, ősi szabadságvágyát, ösztönét, hajlamát megőrizni, megtartani.

S éppenezért ezen alkalommal ne várják tőlem lelkésztestvéreim azt, hogy a mi százötven zsoltárunkból, valamennyi kifejezést, szólásformát, amelyek könnyen felfedezhetők magyar népünk ajakán, egytől-egyig felsoroljam. Hiszen ez nem is lehet célja egy-egy rövidebb értekezésnek. Néhanat azonban kész szívvel bemutatok. S egyben igyekszem rámutatni Szenczi Molnár Albert halhatatlan érdemeire.

Ott van mindjárt az I-ső Zsoltár. A mi falusi, szabolcsmezei népünk között hányszor hallhatjuk: A csüfolóknak nem ül ő székében.

A „csüfol“ szót zsurnalisztáink, íróink ma már alig használják. Ellenben a nép ajakán ez a kifejezés ma is ott található. Akárcsak a csizma, avagy a zsinóros kabát földművelő-népünk ruhadarabjai között.

Vagy ott található ezen zsoltárunk végén ez a mondat: De akik gonoszságban járnak. „Gonoszságban jártál hé!“ mintha csak hallanánk tiszamenti népünk ajkán.

A III. Zsoltárban ott találjuk eme szavakat: Tusakódnak ellenem. Ezen kifejezést is, ma már egyedül népünk ajakán találhatjuk meg.

Avagy a modern atheistákra vonatkoztatva, hányszor halljuk a nép között a XIV. Zsoltár eme

szavait: A bolond így szól ő szívében: Nincsen Isten!

A becsületességnek, a jóságnak, a hűségnek kriteriumaképpen hányszor idézi népünk a XV. Zsoltár ezen mondatait:

Uram, ki leszen lakója,
A Te felséged sátorának?

.....
Ki az ő felebarátját,
Ő nyelvével nem rágalmazza;
Kárral nem bántja szomszédját,
Nem csüfolja atyafiját,
És tisztességét nem gyalazza.

Az alföldi reformátusoknál hányszor halljuk ezen kifejezést: Se szó, se tartomány.

Egyszer Hódmezővásárhelyen egy bírósági tárgyaláson hallottam a vádlott ajakáról: „Hát úgy volt az, Tekintetes Biró Úr, hogy amikor mögszólatam, se szó, se tartomány, úgy pofonvágott a szomszéd, hogy csak úgy füstölt.“

Ma is emlékszem, hogy a tárgyalás után egyik bíró azt kérdezte tőlem, hogy vajjon honnét veszi ez a nép, az efajta józú kiszólást: Se szó, se tartomány.

Megmagyaráztam aztán a bírónak, hogy ez a kifejezés, a XIX. Zsoltár második versszakából van kivéve. Onnét ment át a nép ajkára.

Baksay Sándor az Osztrák-Magyar Monarchia Írásban és Képen című műben egyenesen a XXIV. Zsoltár kezdő soraival jellemzi a debreceni csizma-diát, aki kalapácsával nagyot üt a kaptafára s menten énekelni kezd: Az Úr bir ez egész földdel...

Egyik-másik felebarátunk zenebonás, könnyelműen eltöltött ifjúságára vonatkozólag hányszor halljuk idézni a XXV. Zsoltárból:

Ifjúságomnak vétket,
Kérlek, hogy meg ne említse.

A XXXIII. Zsoltár ezen szavait is: Szép hangcsaló szerszámokban, — egyedül egyszerű népünk ajakán találjuk meg.

A XXXV. Zsoltár népszerűségét semmi sem bizonyítja jobban, mint egyik régebbi szindarabunk, amelyben a 48—49. szabadságharc története van megírva. Az Aranylakodalom című színműben például a székelyek ezt éneklék hadbaszállás idején az erdélyi havasok között: Perelj Uram perlóimmal.

Tulságosan takarékoskodó, de semmi jót nem cselekvő embertársainkra vonatkozólag sokszor mondogatja egyszerű népünk a XXXIX. Zsoltár eme szavait:

Sokat gyűjt és sok kincset rak össze,
Nem tudja kié lesz végre.

Bajban, nyomorúságban, megpróbáltatások között, ágyúdörgések idején hányszor halljuk népünk ajakán zengenei a XLVI. Zsoltár kezdő szavait: Az Isten a mi reménységünk. Vagy amidőn méltatlan semmi emberek kerülnek, a kiválóbbak helyére, mennyiszor mondogatják a mi jó magyarjaink: a LXXIX. Zsoltár eme szavait: Öröködbe Uram pogányok jöttek.

A közélet porondján hányszor üti meg füleinket a hívságos, mulandó dolgokra nézve: Füst és pára. Hiszen ma már egyik gyakran használt temetési énekünk is ezen szavakkal kezdődik: Ez az élet füst

és pára! Ki ne ismerne rá ezek szavakban a CII. Zsoltár ezen soraira:

Mert napjai életemnek,
Oly hirtelen eltelének,
Mint a füst és a pára.

Lent a bánatban élő református testvéreink hányszor éneklik korán reggel, amint a mezőre mennek, lóhajtás közben a CIV. Zsoltár eme sorait:

Az ember reggel felkél idején,
És tisztí szerint munkára mégyen,
Szántóföldre, rétire, kertbe, szőlőbe
És ott munkálkodik mind estéiglen.

Sikertelen munka esetén sokszor így sóhajt ma is a magyar a CXXXVII. Zsoltár szavaival: Hege-dűnkét függesztettük fűzfákra.

Vagy van-e kedvesebb, népesebb kifejezés a dicsőség fokozására, növekvésére a CXXXVIII. Zsoltár eme szavainál: Öregbül nagy dicsőség.

De nem folytatom tovább ama szavak, kifejezések sorozatát, amelyek itt felhozhatók volnának arra nézve, hogy Szenczi Molnár Albert lelke, szelleme milyen hatalmas méretekben hódította meg magyar népünk lelkét, eszmevilágát. Köztudatban élő igazságok, valóságok helyett, más valamire igyekszem én itt rámutatni.

Szenczi Molnár Albert, zsoltárfordításainak remek magyaros zamatát nézve, igazi művész lélek volt. Tolsztoj Leó szerint az igazi művészi alkotásnak első alapkélléke az önzetlen szív, önzetlen lélek. A mi sokat szenvedett, áldottemlékü nagy zsoltárfordítónk valójában önzetlen lélekkel végezte annak idején a zsoltároknak magyar nyelvre való átültetését.

Tiszta, önzetlen lelkű emberek voltak kiváló dicséretíróink is. Aki például egyik régi nagy dicséretíróknak Lengyel Józsefnek élettörténetét olvasta, tudhatja jól, hogy annyira „tiszteletdíjmentesen“ írta meg remek dicséreteit, hogy — saját vallomása szerint — az akkor megjelent Énekeskönyvből még csak tiszteletpéldányt sem kapott. (L. Gulyás I. Lengyel I. élettörténete.)

Hát vajjon miért drágítja meg a mai református egyház ezeknek a nagy önzetlen szellemeknek, költőknek, igazi magyar profétáknak a műveit!?

Nézetem szerint ezen szomorú ténynek egyik főoka az, hogy bizonyos dekadens korszakokban, önmagunkat sem vagyunk képesek kivonni a dekadencia kártékony hatása alól.

Lelkésztestvéreim! Imádkozzunk és dolgozzunk, hogy ez a nyomorult korszak süllyedjen el mielőbb a Nirvana feneketlen mélységében, hogy az Örökkévaló Isten adjon mielőbb nekünk egy boldogabb, megértőbb korszakot.

De van egy másik kérés is lelkésztestvéreimhez. Szenczi Molnár Albert nagy örökségét, hagyatékát becsüljük meg és igazán szeressük a mai időkben is.

Hát vajjon csodálkozhatunk-e azon, hogy a mi egyszerű istenfélő, becsületes magyar népünk annyira szereti ezeket a zsoltárokat? Hiszen népünk, nemzetünk sorsa, élete, küzdelme, könnyhullatása, reménysége itt van megírva ezekben a zsoltároknak. Népünk, nemzetünk ma is elnyomva, kifosztva, akárcsak Izrael népe a babyloni fogság idején. Hazánk

feldarabolva... Itt bent csonka hazánk területén, — hiába színeskedünk összejöveleken, zöld asztalnál, fehér asztalnál — fájó testvérharc sokfelé...

Régi szerzetesek, akiket őseink már kiutasítottak annak idején, — visszatérőben...

Egyszerű, szorgalmas, istenfélő, becsületes, takarékos híveink jórésze nyakig bajban; ezer gonddal, igával sújtva, ostorozva. Egyik csapásos esztendő után jön a másik. Ifjaink jövő nélkül. S nemcsak, mint sokan gondolják, hogy csak a diplomás ifjúság, hanem fájdalom, földművelő ifjúságunk is. Polgártársaink ajka, telve jajjal, panasszal, siralommal, keserűséggel...

Csak egy hely van még, ahol együtt érzünk. Csak egy hely, csak egyetlenegy. Csak egy hely, az Istenháza!

Lelkésztestvéreim! Vigyázzunk és imádkozzunk! Szenczi Molnár Albert lelke, szelleme szállja meg parókiánk templomaink környékét!

Oh, zengjen tovább az ének, a Zsoltár: Az Isten a mi reménységünk. (XLVI. Zsoltár).

Öncsonkítás.

Különb is inkább hosszadalmas, mint változatos egyházi szertartásaink közt vessünk egy pillantást temetéseinkre.

A temetési szertartás az imából, esetleg beszédből és énekből áll. Az imádkozó lelkipásztor vagy a sírnál beszélő búcsúztató tapintatától elvárható, hogy nem gyötöri hosszas részletezéssel sokáig a gyászos feleket.

Az ének indítja könnyekre a fojtogató keserűséget, hogy aztán könnyebbülést hozzon, felemeljen. Bizonyára tulajdonítottak őseink is neki megfelelő jelentőséget. Beszédes bizonyágai — hogy csak a saját egyházunk énekeire gondoljunk — a nagyszámú temetési énekeink, amelyek pár évtizeddel ezelőtt még egész kis könyvet töltöttek meg. Deák-korunkban még „Halottas könyvvel“ jártunk temetésekre énekelni. Énekeskönyvünk legutóbbi újítói egész helyesen cselekedtek, mikor zsoltárunk végéhez csatolták a temetési énekeket, hogy állandóan kéznél legyenek. Felvettek 46 különféle temetési éneket több verssel, 20 külön dallammal.

Mit tesz a hibás gyakorlat és a kényelem-szeretet?... Nem akarom fel sem tenni, hogy a kántori tudatlanság. Nem elég, hogy az éneklő iskolás gyermekek vagy deákok sajnálatos elmaradása folytán jóformán egymaga a kántor énekel. A zsoltár végén található, különféle gyászos alkalmakhoz illeszkedő nagyszámú énekeket — legalább Debrecenben — ma már sem a templomi temetéseken, sem a köztemetőben nem halljuk. Rájuk húzták a hantot. A helyszínen nyomban külön elismerésemet fejeztem ki tavaly egy temetésen egyik helybeli kántor úrnak, amiért a rég nem hallott „Búcsút vennem...“ kezdetű éneket énekelte.

Pedig hány hozzá hasonló van az énekeskönyvben! Bármily magasztos a XC. zsoltár vagy az x-ik dicséret y-ik verséből, szövege miatt felkapott „Menj el a te nyugalmadba...“ kezdetű vers a derült, vidám XLII. zsoltár dallamára, amelyeket

nem tudni, mi alapon megtettek nálunk kizárólagos jogú temetési énekeknek; egyik sem temetési ének és nem a maga helyén koptatódik megünásig, míg az igazán kifejező temetési énekek feledésbe, veszendőbe mennek.

Az is egyhangú dolog (vagy szokás), hogy a másfélórás úrvaesoraosztás alatt mindvégig a 205. vagy 208. dicséret 12—15. versét énekli a gyülekezet, néha szünet nélkül, robotban, végkimerülésig. — Lehetne változatosságról gondoskodni.

Olyan gazdagok vagyunk örökségekben, hogy könnyelműen engedhetjük azok jó részét rozsdamartalékává lenni?

Presbiteri vagy egyházmegyei intézkedést kérünk az ilyen gazdálkodás ellen.

Szeremley Béla.

A Debrecenben időzött holland tisztek koszorút helyeznek a „Gályarabok Emlékoszlop”-ára.

Hírek az egyházmegyékből

BEREGI EGYHÁZMEGYE.

A beregi egyházmegye közgyűlése. A beregi egyházmegye folyó hó 19-én rendkívüli közgyűlést tartott Vásárosnaményban, mely alkalommal az egyházkerületi közgyűlés által megbízott szatmári egyházmegye elnöksége — névszerint Sipos József esperes és Dr. Gaál Endre országgyűlési képviselő, egyházmegyei gondnok urak hivatalukba iktatták a beregi új tisztkart. A közgyűlésnek s a vele kapcsolatos nagy ünnepségnek különös jelentőséget az új esperesnek, Kelemen Gyula vásárosnaményi lelkész úrnak a beiktatása adott, kinek esperessé történt törvényes megválasztását kétszer is megismételt választás és másfél évnél is továbbtartó éles harc után, az egyházkerületi közgyűlés mondta ki. Amennyire rendkívüli körülmények szerepeltek az új esperes megválasztásában, épp annyira rendkívüli érdeklődés, nagy ünneplés és általános bizalom megnyilvánulás vették körül hivatalba lépése alkalmával.

A beiktató közgyűlés a vásárosnaményi templomban tartatott, melyet ünnepi istentisztelet előzött meg. A reggel 9 órakor kezdődött istentiszteleten predikált Gacsályi József barabási lelkész, egyházmegyei tanácsbíró. Megragadó szép beszédben fej-

tette ki a szeretet szükségét és fenntartó erejét. A vásárosnaményi 60 tagú református énekkar közreműködése és Dr. Janka Sándor kir. közjegyző, egyházmegyei tanácsbíró szólóéneke egy-egy hatásvos énekszámmal fokozták az imádságban összeleledő szívek áhítatát. A templomot szorongásig megtöltötte a hívek serege, kiknek soraiban ott láhattuk Dr. Tomcsányi Vilmos Pálné kegyelemes asszonyt családjával, valamint az összes járási hivatalok tisztviselőit.

Istentisztelet után s annak áhítatos hangulatában folytatólag megkezdődött a közgyűlés. Az emelvényen Sipos József esperes és Dr. Gaál Endre urak, mint a szatmári egyházmegye elnöksége, továbbá Főríz Lajos úr, a nagykárolyi egyházmegye esperese és Kun Szabó Gyula úr, a felsőszabolcsi egyházmegye esperese foglaltak helyet. Dr. Gaál Endre egyházmegyei gondnok hatalmas megnyitó beszédet tartott, rámutatva a béke és megértés szükségére. Ezután Iván Ernő egyházmegyei jegyző felolvasta az egyházkerület határozatát, mely Kelemen Gyula vásárosnaményi lelkészt esperesnek, péchújfalusi Péchy Szabolcs főispánt egyházmegyei gondnoknak mondta ki. Majd az új esperes: Kelemen Gyula vásárosnaményi lelképásztor — ki 40 esztendejevel ma református egyházunk legfiatalabb esperese — az elnöki emelvény elé állt az eskü letételére.

E pillanattól kezdve felemelő, ünnepi hangulatban peregtek egymásután a nap eseményei. Az új esperest először a szatmári egyházmegye elnöksége — majd a nagykárolyi egyházmegye —, végül a felsőszabolcsi egyházmegye esperesei üdvözölték. Ezután következett az esperesi székfoglaló beszéd, mely a nap egyik legszebb élménye volt úgy tartalom, mint előadás tekintetében. Székfoglaló után néhány kisebb ügy következett, melyeknek sorában Dr. Gaál Endre elnök javaslatára egyházmegyei közgyűlés egyhangú határozattal fegyelmi eljárást rendelt el Szeles Sándor beregdaróczi lelkész ellen.

Péchújfalusi Péchy Szabolcs főispán — fontos okok miatt nem jelenhetvén meg a gyűlésen —, bár megválasztását elfogadta, a közgyűlés a gondnoki tisztség helyettes ellátásával Dr. Janka Sándor kir. közjegyző, egyházmegyei tanácsbíró bízta meg.

Közgyűlés után küldöttségek tisztelegtek az új esperes előtt. Jókívánságukat és támogatásukat kifejezték: az egyházmegyei tisztkar, a római katolikus egyház, az izraelita egyház, a Református Nőegylet, a Református Leányegyesület, az Általános Vármegyei Tanítóegyesület, az egyházmegyei Református Tanítóegyesület, a beregi presbiteriek 25 tagú külön küldöttsége, az esperes volt gyülekezetének: Tizzaszalka községnek presbiteriuma, Vásárosnamény község képviselőtestülete és végül a vásárosnaményi egyház presbiteriumának küldöttsége.

BÉKÉSBÁNÁTI EGYHÁZMEGYE.

Szügyi-émlékünnepély. A békési református egyház vezetősége június hó 3-án a Református Kulturházban nagyszerű emlékünnepélyt, illetve hangversenyt rendezett, hat évvel ezelőtt elhunyt nagyhirű és országos nevű orgonista-kántorának és kiváló zeneszerzőnek, néhai Szügyi Józsefnek emlékezetére.

A gazdag műsoron csak Szügyi szerzemények, szóló-ének, karénekek, dalárda és preludium-számok szerepeltek, Balogh Mátyás lelkipásztor alkalmi igehirdetésével és Karácson András lelkipásztor emlékbeszédével. Az est teljes tiszta jövedelmét az elhunyt boldogemlékezetű kántor ezidőszerint csaknem jeltelen sírján állítandó, nemesen egyszerű s mégis maradandó emlékmű költségeire fordítja az Egyházi Vezetőség.

DEBRECENI EGYHÁZMEGYE.

A debreceni református egyházmegye Lelkésze-egyesülete június 8-án Derecskén tartotta szokásos évi közgyűlését F. Varga Lajos esperes elnöklete alatt. Reggel 8 órakor istentisztelet volt, ahol Bibliát olvasott és imádkozott Csighy Andor, Isten igéjét hirdette építően Ján. 16:32. alapján Szabó István. Dr. Szász Imre egyesületi jegyző tízévi munkás szolgálata után lemondott s közgyűlés vitéz Úry Ferencet választotta meg utódául. Ezután közgyűlés az ORLE tétéleit vette sorra. Sajnos, az előadók betegsége, vagy más okok miatt több tétel előadása elmaradt.

Dr. Hajdú Gyula: A lelkészválasztás után a magyar református egyházban az utolsó félszázad alatt c. tételt fejtegette. Kiemelte, mint leglényesebbet, a lelkészi állás meghívás útján való betöltését. Ismertette az 1882., 1907. és 1933. évi törvényekben mutatkozó megegyezéseket és különbségeket. Bede Gyula: Az egyházmegye saját, valamint az egyházmegye területén levő egyéb egyházi testületek kiadványát ismertette egy részében. Az adminisztrációs tételt pedig Dr. Szász Imre adta elő.

Közgyűlés köszönetét fejezte ki az előadóknak munkálatukért; általában megállapította, hogy a tételek szépek, de nem minden tekintetben alkalmasak, nem gyakorlatiasak s nem gyümölcsözők, sokszor meg sem oldhatók. A jövőben célszerűbb lenne megfelelőbb tételek kitűzése a gyakorlólelkészek számára. Különben a jövőben a nem eléggé alkalmas tételek helyett egyéb fontosabb, gyümölcsözőbb témák is napirendre tűzettek az ORLE tétélei mellett.

Dr. Szász Imre jelentését, melyszerint egyházmegyénk ismét megrendezi a lelkészi továbbképző tanfolyamot Debrecenben augusztus 27. és szeptember 1. között, mindannyian örömdetesen vettük tudomásul. Éneklés és imádkozás után ért véget a közgyűlés.

FELSŐSZABOLCSI EGYHÁZMEGYE.

Harangszentelés Székelyben. Ma, midőn már a legtöbb egyház pótolta háborús harangvesztését, szokatlannak tűnik fel egy alig 600 lelket számláló, kis gyülekezet, hol harangot állítanak be. De még szokatlanabb egy olyan gyülekezetben, mint Székely, hol a békeség már évtizedek óta nem volt található. S hogy ez most található s a szívek újjáéledve, hitbuzgóságuknak kézzel foghatóan adják bizonyítékát, egy apostoli lelkű, a csendes munkálkodásban élő, a gyülekezeti békességet s új életet teremtő lelkipásztornak: Hódy Gusztávnak köszönhető az Isten ama nagy segdedelme folytán, melyben ő a megpróbáltatások zür-zavaros idejében

annyira bizott. Ő apostoli munkájával megmutatta, hogy a hívőknek mindenek lehetségesek. Lehet a romokon építeni, a lelki halottakat feltámasztani s egy reménytelen jövőjű egyházba új életet teremteni.

Csak olyan nagy és munkás hittel lehetett azokat elvégezni, melyek ott elvégezettek s már harangokat is lehetett szentelni.

Május 27-én délelőtt az egész gyülekezet és a vidéki hívek nagy tömegének jelenlétében kezdődött a magasztos ünnepély a megújított templom előtt, hol Balogh Miklós, nagyvarsányi lelkész, egyházmegyei tanácsbíró avatási beszéde után, a beszéd elragadó hatása alatt vonultak be a hívek a templomba, hol Kun Szabó Gyula esperes végezte az az istentiszteletet, beszélve a mi fegyvereinkről, melyek nem testiek, de lelkiek. Délután Kiss Lajos demecseri lelkész, egyházmegyei tanácsbíró tartott istentiszteletet nagy ünneplő közönség előtt.

Az öt és fél mázsa súlyú két harang s vas állvány árát az utolsó fillérig Hódy Gusztáv lelkész gyűjtötte adományokból.

Istennek hála, hogy az a gyülekezet, melynek sok tagja néhány évvel ezelőtt még a gyűjtés ellen is tiltakozott, ma már megrepedt harangja helyett két szép harang hívó szavára megy Istennek házába feledni a multat, munkálni a jelent s reménységet kérni a boldogabb jövőre.

Isten áldása legyen a gyülekezeten, lelkészen és segítő társain!

NAGYKÁROLYI EGYHÁZMEGYE.

A gebei református egyházközségnek lélekemelő ünnepe volt június 12-én. Ezen a napon volt 40 éve annak, hogy id. Szigethy Gyula lelkész, egyhangú meghívásra, beköszöntött egyházközségünkbe. — Negyvenéves küzdelmes, de gyümölcsöző munkájával életrekelte az anyagilag és lelkileg egyformán romokban heverő egyházat s tette egyházmegyénk egyik legvirágzóbb egyházává úgy anyagi, mint szellemi téren. Erdemekben gazdag életével méltán kiérdemelte hívei szeretetét, kik e ritka szép alkalommal a minden feltűnő és hangos ünnepelést kerülő, sőt azt eleve letiltó, öreg lelkipásztorukat egyszerű, közvetlen melegséggel köszöntötték s hozzávaló ragaszkodásuknak biztos jelét mutatták. Istennek gazdag áldása maradjon továbbra is lelkipásztorunk életén s minden munkáján.

SZATMÁRI EGYHÁZMEGYE.

Egyház- és iskolalátogatási körúton a keleti határszélen. Nappal a tornya integet, este a villanyfénye csábít szép diákvárosomnak, olyan közel járok hozzá és mégsem láthatom, fel nem kereshetem, köztünk áll a „trianoni határ”. Csak a vágyam, az álmom vetíti élméjszakánként, mégpedig — mint Szabolcska mondja — minél több idő telik el, hogy elszakadtam tőle, annál többször és annál világosabban. Talán azért is szeretem a Szamost oly nagyon, mert eleven kapocs közöttünk, szüntelenül Szatmárra emlékeztet, amint itt fodroznak kertem alján szőke hajjai. Ki hitte volna, hogy így telik el másfél évtized! És, fájdalom, a határtól beljebb már kezdenek beletörödni az emberek ebbe a lehetetlen, életképtelen, csonka

életbe. Jó azért időnként végigjárni a határt, belebotlani a „megállj”-t kiáltó kőbe, hallani a piacuktól megfosztott falvak keserű panaszát a bírhatatlan helyzet miatt. Jó nem feledni, készülni, reménykedni! S ha beljebb elfásulást, lemondást látunk is, itt a határmentén holnapra, vagy holnaputánra hisszük a felszabadulást, úgy hatalmába kerít a vezetők, a lakosság, főleg az iskola lobogó irredentizmusa.

*

Sok érdekes, tanulságos, gondolkodtató, lehangoló és felemelő dolgot lát és hall az ember, amikor így két falut bejár s ha testileg elfáradtan, de ismeretekkel gazdagodva ér a végére.

Látjuk, hogy a várva-várt és mindenütt bevezetett új liturgia mennyire nem egységes és nem is csoda, mikor — magunk között és teljes tisztelettel legyen mondva — püspök atyáink ajkán sem egységes.

*

Érdekes jegyzőkönyv került kezünkbe az egyik egyházban. Arról szól, hogy a lelkész *megeskeli* N. N. egyháztagot, hogy az egy éven belül semmiféle szeszitalt nem iszik. Aláírta az eskető lelkész, az esküt tett ember és két tanu. Amint hallottuk, az ilyen jegyzőkönyvet szószékről szokás kihirdetni. Szerintem az eskü komolyabb, szentebb dolog annál, hogy így alkalmazzuk, elég ilyenkor a fogadalom, ha a gyöngéakarátú embernek segíteni igyekszünk. — Tapasztalat szerint megszegik, vagy kijátsszák az ilyen fogadalmat.

Az új liturgia is ellene mond az ilyen esketésnek, ami abból látszik, hogy nem említi.

*

Az iskolák legtöbbjében nagyszerű előrehaladást tapasztaltunk. Lelkes, odaadó, hazafias és vallásos tanítás és nevelés folyik. Egyet azonban hangsúlyozunk és mindenkinek megfontolásra ajánlunk. A mi iskolánk csak a felekezeti iskola, egyházunk jövődjét csak az biztosítja, mert ott nemcsak több idő jut az ének- és vallástanításra, hanem minden tantárgyat vallásos és hitvallásos szellemben taníthatnak és tanítanak is. Veszély fenyegeti református egyházunkat mindenütt, ahol feladtuk az iskolát. Segítsen az állam, a község az iskolai teherviselésben, de iskoláinktól megválni öngyilkosság volna.

Falusi lelképásztor.

Lelkészeiktatás Fehérgyarmaton. Június 17-én iktatta be Sipos József esperes a Kézy Ignác korai elhunytával megüresedett fehérgyarmati egyházba Szabó Tibort, aki — amint a jelek mutatják — méltó utóda lesz az érdemes elődnek. Az egyhangú meghívás, a lelkes fogadtatás, a különböző egyházak és testületek részéről jövő tisztességadások, az ifjú lelkésznek ezekre adott válasza, valamint beköszöntő prédikációja biztosíték arra, hogy Szabó Tiborban munkára kész és alkalmas pásztor nyert a gyülekezet.

Sipos József, a szatmári egyházmegye esperese, július 1-től szeptember 1-ig szabadságot élvez, az esperesi teendőket ezalatt az idő alatt Szabó János kocsordi lelkész, legidősebb tanácsbíró végzi.

A KIE-konferenciák tovább folynak a szatmári egyházmegyében. Június 10-én Kispalád adott helyet s itt folyt le a legnépesebb konferencia, 268 részt-

vevővel. Megszállt területről is több lelkész és sok ifjú volt jelen. Június 24-én Tiszabecs, július 1-én pedig Fehérgyarmat rendezte meg szép sikerrel a konferenciát.

A kis fülpösi egyház dicséretreméltó buzgósággal újította meg templomát, javíttatta ki és emeltette fel tornyát a hívek áldozatkészségéből, egy fillér adósság nélkül. Hú pásztorra, jól vezérelt nyájra vall ez. Július 8-án volt a gombtételi ünnepség a szomszéd lelkészek és óriási néptömeg részvételével.

ELSZAKÍTOTT TERÜLET.

Egyházkerületi közgyűlés Nagyváradon. Június 5-én és 6-án tartotta az egyházkerület ezévi közgyűlését Nagyváradon, melyen az alkotó tagok csaknem teljes számban megjelentek. Különös ünnepélyességet adott a közgyűlésnek az első napon megtörtént lelkézszenntelés, mely az egyházkerület harmadik lelkézszenntelése volt s amelyen 34 ifjú lelkész szenteltetett fel az új liturgia főlemelő szertartása szerint.

Esperesbeiktatás Nagyszalontán. Május 29-én tartotta a nagyszalontai egyházmegye rendkívüli közgyűlését, amelyen bensőséges melegséggel iktatták be Arday Aladár nagyszalontai lelkészt az egyházmegye esperesi méltóságába.

Nagyváradon három új templom építését vették tervbe. Már eddig is szép összeg gyűlt össze.

Tudomány és irodalom

A debreceni Kollégium belső képe a XIX. század első felében.*

Írta: Dr. Nagy Sándor.

Tanulók száma.

A tanulók nagy többsége a múlt század elején is még mindig a szegényebborsú szülők (pór, kurtanemes, rektor, lelképásztor) gyermekei közül kerültek ki, de a huszas évek eleje óta mindjobban szaporodik a tehetősebb rend tanuló gyermekeinek száma is. Ez utóbbi jelenség oka az, hogy Kollégiumunk, ha nem is a kívánt mértékig, de a világi pályára készülők szellemi szükségleteit is igyekszik betölteni. E körülmény amily elhatározó buzdítással van egyfelől a világi ismeretek (jog) közlésére hivatott katedra szaporítására, másfelől annyira vonzó erőt mutat is olyan tanulókra, akik az iskolában már eleve a vármegye szolgálatára szükséges ismeretek megszerzését keresik. Így aztán, ha a nevelés egyöntetűségében a folyamotosság megszakad is (addig csupán a lelképásztoroképzés, vagy legfeljebb rektorságra-nevelés), a tanulók özőnlésében megszakadás még sincs. Minden tagozaton az egyes osztályok népessége szinte már a pedagógiai eredmények rovására szerfelett megduzzadt.¹⁶

* *Folytatás a szerző* „A Debreceni Református Kollégium” című művének megjelenés előtt álló II. kötetéből.

¹⁶ Az 1802-i tűzvész után tartott tanárkari jegyzőkönyvből (1802 június 13.) kitéjük, hogy akkor az alsó és felső tagozat tanulóinak összes létszáma a kétezret meghaladta. Ehhez irányítottan későbbben is mindig magas a

Fegyelmi szabályok és vétségek.

Valamely kor pedagógiai eszményét és felfogását, hogy t. i. az iskola az ifjúból milyen jellemű embert akar formálni, s e végből milyen erények követésére és milyen hibák kerülésére igyekszik ránevelni, mindig a vele szemben alkalmazott fegyelmi szabályok tükrözik vissza. De viszont azok a fegyelmi ítéletek, melyek kihágásba esett diákok fejére szólnak, annak a lelki statikának képei, melyet az illető kor fiatalága magában hordoz.

A XIX. század első fele a tervszerű és nyugalmas nevelés eszményének általában nem kedvezett. A levegőben ekkor olyan eszmék keringtek, melyek a fogékony ifjú lelkeket hatalmukba kerítették, folyton nyugtalanították, s ezenkívül alkalmasak voltak arra, hogy köztük és a régi kor emberei között az egyébként is természetesen magyarázható érzelmi és gondolkozási különbséget a szokottnál még mélyebbre ássák, de ezzel aztán a nevelés munkáját még is nehezítették. A francia forradalom eszméi, bármily tulzásokba is ragadtak később, sokkal rokonszenvesebbek és áthatóbbak voltak, semhogy a magyar ifjúság el tudott volna előlük zárkózni. Csokonai perében is nagy szerep jut annak, hogy a költő annyira szerette Rousseaut, s hogy viszont az iskola szelleme még mindig a „quieta non movere” hagyományos világszemléletében élt. Kétségtelen, hogy a hazai viszonyok sok fájó sebénél orvoslása szükségességét a fiatalság elevenebben érezte, mint a régi kor nyugalmában megtespedt gondolkodású idősebb nemzedék. S ha e körülmény miatt más téren is szembeállott egymással ifjú és öreg, végzetesen szembekerült egymással az iskolában, mint nevelt és nevelő. A nevelés egyik szükséges lélektani tényezője, a bizalom, az ifjak és a tanári testület között még a mi Kollégiumunkban is, ahol az ifjúságnak annyi atyai szívű tanára (Péczy, Sárvári, Kerekes, Zákány stb.) élt, annyira megrendült, hogy a nemzeti nyelvünk és irodalmunk ápolása végett 1835-ben megalakult ifjúsági Olvasótársaság¹⁷ tagjai kezdetben titokban állnak össze és tartják összejöveteleiket. Az e kérdés körül felmerült következmények, melyek az iskolának országos hírlapi

létszám, s az osztályok túlzásfoltak. A gimnáziumi tanulók létszáma pl. 1829-ben oly magas (837), hogy ezt csak a legújabb idők (1931 : 871, 1932 : 901) multák felül, s egy osztályban ekkor 120—130 növendék szorong. Ezt a számot pedig annak tekintetbevételével kell vizsgálni, hogy a középiskolában tanuló növendékeket akkoriban a még nagyszámú pártikulák is befogadták. De aztán az akadémián még ennél is nagyobb a tolongás. Az akadémia két alsó évfolyamán (encyklopaedisták) az átlagos szám sokszor 270—280 között mozog. Ezzel szemben azonban vannak idők (1843—1849), mikor különösen az akadémiai tagozat annyira lepad, hogy nemcsak a vidéki rektóriákra, de a debreceni köztanításra sem akad elég számú végzett tanuló és az egyházkerület már azon gondolkodik, hogy e tisztségekre a környék ügyesebb rektorait szőlítja be. Hogy aztán néha meg egészen üres a Kollégium, egyes válságos idők természetéből folyik, mint 1831-ben a kolera-járványból és 1849-ben a szabadságharc körülményeiből. A Kollégium növendékeinek száma egyébiránt a korszak derekán (az 1834—35-i iskolai esztendőben) pl. ez : I. éves bölcsészek : 117, II. éves bölcsészek : 112, I. éves jogászok : 113, II. éves jogászok és I. éves theologusok : 104, II. éves theologusok 58, III. éves theologusok : 54, végzetek : 23, a gimnázium VI. osztályának növendékei : 476, elemi és polgári osztályok tanulói : 800. Összesen : 1857.

¹⁷ Erről bővebben lásd I. köt. 249. skk. és II. kötetben hátrább.

meghurcoltatásaiban nyilvánultak, az ifjúság tartózkodását igazolták is, mert mozgalmuk helyeslőjeként végül az egész tanárkarban csak egy ember akadt, Péczy József. Az a kép tehát, melyet Jókai a „Mégis mozog a föld” csittvári krónikájának jelenetében rajzol, sokkal több, mint költői elképzelés. Az ifjúság és a tanárkar eszmevilága között kimélyült ellentétből folytak aztán egyfelől azok a tiszteletlen kifakadások, melyek a Kollégiumot „setét-magány”-nak, moh-fedett „góttemplom”-nak, a professzorokat pedig „kitelt idejű ősz szakálasok”-nak mondták, de aztán azok a szigorúhangú iskolai törvények (1835., 1845., 1849.) is, melyek az ifjúságot a nekik nem való területről hivatásuk igazi mezejére : a tanuláshoz és a jámbor erkölcsök korlátai közé igyekeznek visszazsorítani.

Hanem az iskolai törvények szigorításának indoka végeredményében mégsem a fentiekben gyökereszik, hanem azokban a zabolátlanság határát érintik fegyelmetlenségben, melynek eseteivel sűrűn, kivált a harmincas évek közepe táján találkozunk. A tantermekben való csendháborításoknak, a professzorokkal szemben tanusított tiszteletlen és botrányos viselkedéseknek¹⁸, a tanítási alkalmakon való bögéseknek, füttyöréztetéseknek és madarak szabadon bocsátásának, éjjeli korcsmázások után hazaszállás közben a professzori ablakok beverésének, a köztanítóknak év végével ajándékozni szokott gyűrű körül kavardott diákzsendülésnek,¹⁹ sőt szeniori és esküdtiáki lázongásoknak,²⁰ s ezekhez hasonló eseteknek sem szeri, sem száma. Mindezeket még sötétebb színekkel festi át e kor egyik presbiteriumi jegyzőkönyve, mely így ír : „Az iskola jelenleg a betyárságnak, s a tanulóifjúság illetlen magaviseletében szinte mindennap mutatkozó barbarismusnak lakhelyévé lett, melyben a tanulók nagyobb részének legkisebb gondja a tanulás, nem engedvén arra időt a kártya, kávéház, csapszék és kicsapongásoknak napirenden levő számtalan nemei.”²¹

(Folyt. köv.)

Mátyás Ernő dr. : Pál apostol megtérése. Újszövetségi theologiai tanulmány. Sárospatak, 1934. Nyomtatta Kisfaludy L., a Református Főiskola betűivel. 240 lap, 8-rét, ára 5 pengő.

Bizonyára akadnak majd, akik e bibliográfiai adatok elolvasása után némi gyanakvással kérdeik, ugyan hogy is lehet egyetlenegy megtérési esetről, hozzá még éppen a Pál esetéről — melyről tudvalevőleg alig egynéhány bibliai vers számol be — ilyen vaskos kötetet írni. Talán magát a szerzőt is meglepte, amint kezei között az anyag nőttön-nőtt és növekedésével együtt mindinkább kitűnt, hogy a megtérés történetén át az egész Pál apostol megismerhető, sőt saját emberi létünk legfőbb titkai is mennyire megnyilatkoznak. Ez az észrevétel adta meg a kérdés varázsát s a páli megtérés problematikájának módszeres feldolgozásához az indíttatást. Ezért a feldolgozás kettős irányú; amint a szerző

¹⁸ Sárváry Pállal szemben tanusított tiszteletlenségnek emlékét pl. Arany János Bolond Istókjának pl. ezek a sorai őrzik (II. ének 63. vers) : „Egy ősz tanára, egy agg Simeon, Kinek nem fért a híre Debrecenben, Sőt már nevének keskeny volt e hon, Kibőgte a diák ezt is különben...”

¹⁹ Az eset leírását l. Balogh i. m. 265. skk. 1.

²⁰ U. o. 261. skk.

²¹ Debr. presb. jkv. 1843. dec. 26. — V. ö. Arany : Bolond Istók II : 51.

maga mondja, szükség van „egyfelől a tények alapos ismeretében foglalt igazságra, melyre a történeti és pszichológiai módszer segít bennünket. De másfelől szükség van arra is, hogy magunkat állítsuk annak az igazságnak a mértéke alá, amely Pált a damaszkuszi kijelentésben megragadta, mert csak ezáltal ismerhetjük fel Pál megtérése titkát is”. (31. l.) Ennek a módszertani elvnek az érvényesítése adja meg Mátyás professzor munkájának újszerűségét és egyéni jellegét. De meg az a lelkiismeretes utánjárás is, amellyel az újabb Pál-irodalmat problémája szempontjából átkutatta és kritikailag felhasználta. Szinte azt mondhatnók, hogy ez a részletanulmány ma a Pál-kutatás legsokoldalúbb kompendiuma irodalmunkban.

Milyen a mű felépítése? A módszertani bevezetés után, mely theologusok számára igen tanulságos, jellemzi szerzőnk az első főrészben (46—124. l.) a megtérés előtti Pál külső és belső világát. Látjuk, amint Tarzusban értelme erejével és érzelmi életének árában miképpen akarja megragadni az Örökkévalót. Látjuk, amint Jeruzsálemben titáni akarással próbálja kikényszeríteni az üdvöt Istentől. „Minél heroikusabb erők feszülnek azonban az apostolban, annál távolabb sodródik Istentől. Ha szólhatunk is megtérésének öntudat alatti előkészítettségéről, öntudatában nem tekinthető előkészítettnek. Ha mégis előkészítettnek mondjuk, inkább negatívum volt előkészítve, azáltal, hogy egyre mélyebb krízisbe sodródott és e krízisben került aztán mégis egészen közel Krisztushoz.” (124. l.) — A második főrész (125—197. l.) a megtérést tárgyalja. Látjuk, hogy Pál nem töretlen vonalon haladva, hanem a „kereszt útján” jutott az élet birtokába. Isten a megtérésben az ő régi életét mindenestől megítélte; elfordul tehát maga is mindenestől régi életétől, ettől a továbbra is folyton kísértő régi élettől s egész lényével Isten új világa felé fordul. — A befejező rész — 198—237. l.) a megtérés utáni Pálról, a pogányok miszionáriusáról szól. Látjuk, amint az apostol „megtérése után is ellentétes világok ütköző pontjában áll s egész mívoltával szembekerül világával, hogy mindenekfelett a bűn és a kegyelem ellentéte határozza meg életét, de mégis úgy áll az ellentétek kereszt-tüzében, hogy útja mindig előbbre visz legfőbb reménye, a feltámadás megvalósulásához”. (220. l.)

A könyv telve történeti, életrajzi, lélektani, sőt élettani stb. reflexiókkal, de a történet is, az életrajz is, a lélek- és az élettan is a theologiai érdeklődés szolgálatában áll s a megoldást a szerző mindenütt theologiai síkban keresi, világosan látván, hogy theologiai kérdésben más megoldási lehetőség nincs is. Ezért műve theologiai munka, noha sok nem-theologiai anyagot használ fel benne. Theologiai munka, noha első látszatra kérdésfeltevésével is a tulajdonképpeni theologianak csak a határán mozog. Ezt pedig úgy értem, hogy minket volta-képpen magának Pálnak a személye nem érdekel, de igenis érdekel az, amit Isten Pál bizonyágtételén át mond nekünk. Nem Pál, hanem ez a mondanivaló: az Ige a theologia „tárgya”. Lehetne és érdekes feladat is lenne ezt a tételt a páli levelek *reformátori* exegéziséből igazolni.

Eppen theologiai szempontja teszi Mátyás professzor művét értékessé és hézagpótlóvá. Theologiai irodalmunk ugyanis különösképpen biblica theolo-

giai munkákban szegény. Nincsen egyetlen, kor színvonalán álló biblica theologiai kézikönyvünk. Mátyás professzor, szempontjához hiven, munkájába, kivált a mű második felébe jókora biblica theologiai anyagot vitt be. Szinte zavarólag hat, hogy más is van benne, mint biblica theologia, noha tudjuk, hogy a mű koncepciója ezt a „mást” is kellően indokolja.

Ezzel az alapos, pontos és világosan megírt munkával szemben — apróságoktól eltekintve — csupán az az észrevételünk, hogy a szerző tulságosan is *megértő*. Megemlít, sőt több-kevesebb részletességgel ismerteti is olyan idegen véleményeket, amelyek — ő is jól tudja — alig adnak valamit műve felépítéséhez, vagy legalábbis nem viszik olyan arányban előre gondolatmenetét, mint amilyen arányban időzött mellettük. Ezzel azonban távolról sem akarjuk ez átgondolt, szép mű értékét kisebbiteni. Bizonyosak vagyunk benne, hogy a figyelmes olvasó, a szerzőt követve, bizonyára nem téved el a felsorakoztatott vélemények sokaságában és nem esik abba a hibába, hogy ne lássa meg a fától az erdőt. Bizonyosak vagyunk benne, hogy olvasói, főként pedig az ígéhirdetők nagy lelki gyarapodással olvassák s az Írás egészének a megértéséhez nyerne belőle megbecsülhetetlen szempontokat.

Pápa.

Dr. Török István.

Dr. Veress István, református tanítóképzőintézeti igazgató: *Selbstbetätigung der Schüler in den ungarischen Seminaren.* Városi nyomda, 1934.

A kis németnyelvű füzet külön lenyomat a „Schweizer Erziehungs-Rundschau” 1934 júniusi füzetéből, melyben szerző a külföld előtt a magyar tanítóképzőintézeti növendékek öntevékenységet ismerteti.

Dr. Veress István, református tanítóképzőintézeti igazgató *Tanár és tanítvány a tanítóképzőintézetben.* Városi nyomda, Debrecen, 1934.

Szerzőnk egyik tanári módszeres értekezleten tartott előadását külön füzetben tette közzé, amivel értékes szolgálatot tett nemcsak a hivatásos pedagógusoknak, hanem a tanügy iránt érdeklődő szélesebb köröknek is. A modern pedagógiából és a tapasztalatból merített elvek alapján állapítja meg, milyennek kell lennie a tanár és a tanítvány közötti viszonynak az értelmi, érzelmi és akaratú nevelés szempontjából. Ismerteti a tanárok és tanítványok különböző típusait, közben rámutat a fogyatékosokra és hibákra. Jóllehet, kimondottan a tanítóképzőintézeteket tartja szem előtt, de megállapításai teljes mértékben ráillenek egyéb közepiskolákra is.

GYÁSZROVAT

Tukaes Lajos, a nyírmeggyesi egyház 41 éven át volt hűséges lelkipásztor a nagykarolyi egyházmegye volt esperese, június 12-én, életének 83. évében meghalt. Földi maradványait június 14-én helyezték el a nyírmeggyesi temetőben abba a sírba, ahol hitvese és gyermekei nyugsznak.

Osváth Ödön debreceni gimnáziumi tanárunkat súlyos gyász érte. Édesanyja 77 éves korában Margitán elhunyt. Az Úr kötözze be a megsebzett szíveket.

K Ü L Ö N F É L É K

Meghívó. A debreceni egyházmegye a Tisza István-Tudományegyetem theologiai tanárkarának szíves közreműködésével a lelkész továbbképző tanfolyamot Debrecenben augusztus hó 27—szeptember 1-ig terjedő időben ismét megrendezi a következőképpen:

Hétfő, augusztus 27. d. u. fél 4-től fél 5-ig a tanfolyam megnyitása. Fél 5-től 6-ig Dr. Kállay Kálmán: Mennyiben keresztyén könyv az Ószövetség? 6-tól 7-ig ennek megbeszélése. 7—8-ig: Felelősségünk Urunkkal szemben. Közös bibliai tanulmány. Bevezeli: Dr. Varga Zsigmond.

Kedd, augusztus 28. d. e. 9—10-ig Dr. Varga Zsigmond: A germán vallás és a keresztyénség. 10—1-ig Dr. Erdős Károly: A synoptikus kérdés. Délután fél 4—7-ig: Megbeszélés. 7—8-ig: Felelősségünk az Anyaszentegyházzal szemben. Bevezeli: Dr. Erdős Károly.

Szerda, augusztus 29. d. e. 9—10-ig Dr. Varga Zsigmond: Jézus igehirdetési módszerei. 10—1-ig Dr. Kállay Kálmán: Dániel próféta könyve. Délután fél 4—7-ig: Megbeszélés. 7—8-ig: Felelősségünk a gyülekezetünkkel szemben. Bevezeli: Dr. Kállay Kálmán.

Csütörtök, augusztus 30. d. e. 9—11-ig Dr. Vasady Béla: A predestináció. 11—1-ig Dr. Révész Imre: A német protestáns egyházi válság. D. u. fél 4—7-ig Megbeszélés. 7—8-ig: Felelősségünk a politikai községgel szemben. Bevezeli: Dr. Révész Imre.

Péntek, augusztus 31. d. e. 9—11-ig Dr. Révész Imre: Méliusz Péter mint theologus. 11—1-ig Dr. Vasady Béla: Dogmatika és igehirdetés. Délután fél 4—7-ig Megbeszélés. 7—8-ig: Felelősségünk nemzetünkkel szemben. Bevezeli: Dr. Révész Imre.

Szombat, szeptember 1. d. e. 9—11-ig: Összefoglaló megbeszélés és a konferencia bezárása.

A Kollégiumban lakást és ellátást igen olcsó pénzért biztosítunk.

Gondoskodunk kedvezményes vasúti jegy váltásáról is. Jelentkezni kell augusztus 1-ig Ördög Lajos pocsaji (Bihar megye) lelkipásztor testvérünknel. A jelentkezési díj a Debrecenben lakóknak 2— P, másoknak 1— P.

A tanfolyam szellemi ügyeit Dr. Révész Imre egyetemi professzor (Debrecen, Magoss György-tér 14. szám), a gazdasági ügyeket pedig Ördög Lajos pocsaji és Szász Imre monostorpályi lelkipásztorok végzik. A tanfolyamra minden rendű lelkésztestvérünket szeretettel hívunk és várunk.

Az előkészítő-bizottság.

Ifjúsági konferencia Debrecenben. Augusztus 17—21. napjain rendezi a debreceni KIE ezévi konferenciáját a Nagyerdőn. Szeretettel hívja erre a találkozóra az egyházkerület összes ifjúságát és azok vezetőit. A tavalyi gúthi-tábor megmutatta azt, hogy e város alkalmas arra, hogy összegyűjtse a környék ifjait és megmutassa nekik egy igazabb élet gazdag lehetőségeit.

Nagyszerű alkalom ez a konferencia arra is, hogy a város és falu ifjait egy táborba tömörítse és jelszavak helyett az evangélium erejével barátokká tegye.

Igen jó alkalom ifjúsági munkát még nem végző gyülekezetek részére, hogy kiküldöttjeik révén náluk is meginduljon az ifjak evangélizálása.

A konferencia anyagi része csekély, a legszegényebb fiú is előteremtheti, vagy segíthet neki az eklézsia ebben. Részletes és bő felvilágosítást nyújt és ad a KIE titkársága Debrecen, Piac-utca 36.

A Magyar KIE Mozgalom július és augusztus havi programja: Július 21—31-ig országos jellegű KIE-fiútábor (12—16 éves fiúk részére) a dunavécsesi szigeten. A 10 napos tábor költsége 15.— P.

Augusztus 4—20. KIE üdülőtábor 17 éven felüli fiatal emberek részére a dunavécsesi szigeten. A 16 napos üdülőtáborozásnak költsége 24.— P.

Augusztus 17—20. KIE tábor és konferencia fiatal embereknek a debreceni Nagyerdőben.

Augusztus 14—18. között református KIE tábor Balatonszárszón a vezetőképzés szolgálatában. Vele kapcsolatosan fiú-tábor serdülő ifjak részére. Részvételi díj 8:50 P. Aki tovább akar nyaralni, napi 1:80 P-ért kaphat teljes ellátást.

Augusztus második felében KIE táborozás és konferencia Akaliban a Balaton mellett, az evangélikus ifjúsági egyesületek új üdültelepén.

Augusztus utolsó hetében KIE-tábor és konferencia a Maros partján a makói KIE rendezésében.

Augusztus első két hetében üdülőtábor a Dalmát-tenger partján a jugoszláviai KIE rendezésében. Részvételi díj 110.— P.

Ezekről az alkalmakról részletes programot és felvilágosítást ad a KIE Nemzeti Szövetsége, Budapest, Horánszky-utca 26.

A Budapesti KIE-házban VIII. Horánszky-utca 26. vidékről jövő fiatal emberek és férfiak hosszabb vagy rövidebb időre szállást kaphatnak. A turistaszállóban ágyneművel napi 80 fillért kell fizetni. Az ifjúsági otthonban havi 16 P-ért tudunk lakást adni fiatal emberek részére.

Tanoncok, akik vidékről a fővárosba kerülnek, jelentkezzenek a KIE-ház tanoncotthonában, ahol havi 10.— P-t kell fizetni és ennek ellenében a lehetőséghez képest a KIE-vezetősége ellátást is nyújt az otthonában lakó ifjaknak.

Vidéki fiatal emberek, akik a fővárosba jönnek és itt ismeretlenek, tanácsos, ha előbb felkeresik a KIE központját, Horánszky-u. 26., ahol a titkárság minden fiatal embernek bármilyen kérdésére vagy dolgainak elintézésében készséggel áll rendelkezésére.

A KIE világhíztottsága folyó évi július 27—31. tartja világgyalulását Oxfordban. A magyar KIE-mozgalom részéről Dr. Victor János, vitéz Dr. Csira Sándor és Pógyor István fognak megjelenni.

Dr. Péter Zoltán gimnáziumi tanárt a debreceni református Kollégium közös tanári gyűlésének 1934 június 23-án tartott ülésében 8. szám alatt hozott ajánló határozata alapján 1934 augusztus hó 1-től számított egy évre a kollégiumi internátusi és konviktsi felügyelő-tanári tisztségre az egyházkerületi elnökség kinevezte.

A vasárnapi munkaszünet. Az Egyetemes Konvent kérelel fordult a vallás- és közoktatásügyi Miniszterhez oly előterjesztés tárgyában, hogy a vasárnapi munkaszünetnek kormányintézkedésekkel való felfüggesztése mellőztessék, mert ezek az ismételt intézkedések a vasárnap megszentelését máris nagyon észrevehető módon megrontották és a szenvedett vallásérkölesi kár mérhetetlenül nagyobb, mint a remélt nemzetgazdasági előny. Egyben átirattal fordult a közös protestáns bizottsághoz egy, esetleg más keresztyén egyházakat is magában foglaló országos jellegű Vasárnapi Szövetség megszervezésére, amelyik a keresztyén társadalom vasárnap megszentelésére vonatkozó kívánságait kifejezésre juttassa és megvalósulását munkálja.

Mit jelent a vasárnapi pihenő? Tudományos vizsgálatokkal megállapították, hogy az emberi szervezet hatnapos munka után kimerül. Szombaton senki sem tud olyan erővel dolgozni, mint a hét egyéb napjain. Nagy városokban például a legtöbb baleset szombati napon történik. Ilyenkor ugyanis a járművek vezetői már ki vannak merülve a hatnapos munka után, az emberek sem tudnak úgy vigyázni magukra és védekezni a veszedelmek ellen, mint amikor idegeik pihentek. A vasárnapi pihenőnek tehát vallásérkölesi jelentőségén kívül óriási egészségügyi jelentősége is van.

A debreceni Tisza István-Tudományegyetem rektorává az 1934—35. tanévre Dr. Tóth Lajos jog- és államtudományi professzor, a hittudományi kar dékánjává pedig Dr. Kállay Kálmán professzor, lelkész-képzőintézeti igazgató választották meg.

Dr. Kiss Ferenc egyetemi tanárt a Theologiai Szemle szerkesztősége 70. születésnapja alkalmából meleg szeretettel vette körül. A Theologiai Szemle erre az alkalomra Kiss Ferenc tiszteletére jubileumi számot adott ki. Mi is nagy szeretettel köszöntjük e kiváltságos férfiót, a református szeretetmunka fáradhatatlan buzgóságú apostolát, Isten áldását kérve életére, hogy szolgálhasson az Örökkévaló dicsőségére minél tovább.

Új lelkipásztor. A tiszasasi gyülekezet megüresedett lelki pásztori állására Szabó Dezső törökszentmiklósi segédlelkész választotta meg. Szabó Dezső a debreceni theologianak volt jeles növendéke, ki Utrechtben tanulmányai elvégzése után három évet töltött. Isten áldása legyen a pásztoron és a gyülekezetben egyaránt.

Lelkészbeköltetés. A kunhegyesi gyülekezet mindkét lelkipásztori állása megüresedett. Az egyik lelkipásztori állásra a gyülekezet Vargha Zoltán szalóki lelkipásztor, a másikra pedig Farkas László korósszakali lelkipásztor választotta meg. A két lelkipásztor beköltetése egyszerre történt június hó 17-én. — A nádudvari gyülekezet ifjú pász-

torát: Madarász József, volt hajdúhadházi vallásoktató-lelkész június 3-án iktatta be lelképásztori tisztebe Bartha László alsószabolcs-hajdúvidéki esperes.

A debreceni református egyházmegye Lelkészegyesülete közgyűlését június hó 8-án tartotta Derecskén F. Varga Lajos esperes elnökle alatt. A közgyűlést a templomban tartott istentisztelet előzte meg, melyen bibliát olvasott, imádkozott Csighy Andor hosszúpályi lelkész, prédikált Szabó István bakonszegi lelkész. Az istentisztelet után a közgyűlést F. Varga Lajos esperes nyitotta meg. A közgyűlés előadói Dr. Hajdú Gyula berettyóújfalui, Bede Gyula esztári, Dr. Szász Imre monortopályi lelképásztorok voltak. A közgyűlés a Lelkészegyesület jegyzőjévé Dr. Szász Imre helyébe, ki ezt a tisztelet nagy buzgósággal tíz éven át viselte, vitéz Úry Ferenc konyári lelképásztort választotta meg. A közgyűlés Veress Bálint egyházmegyei főjegyző, hencidai lelképásztor imádságával ért véget.

Az Országos Református Theologus Szövetség ezévi X. jubiláris konferenciáját július 22—26. között vándorgyűlés keretében Sárospatak, Miskolc, Diósgyőr-vasgyár, Lillafüred, Putnok, Kelemér, Aggtelek útvonalon rendezte.

Református nagygyűlések és kiállítás Budapest. Az év őszén az ország fővárosában tartja meg a reformátusság évi nagygyűléseit és ez idő alatt országos kiállítást is rendeznek a négyszázados multból fennmaradt templomi szelvényekből s történelmi becsű tárgyakból, melyek részint az egyházak levéltáraiban, részint nyilvános múzeumokban és gyűjteményekben voltak eddig megőrizve. A kiállítás szeptember 30-án nyílik meg és október 10-én zárul. Előreláthatólag október 1. és 2. napjain lesznek az Országos Református Tanítóegyesület, az Énekvezérek Egyesülete és a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság nagygyűlései. Október 3., 4. és 5. napján a Református Lelkészegyesület s a Jóléti és Gazdatársulat konferenciái és gyűlései folynak le. Október 6-án ünnepélyes istentisztelet, 7-én pedig a Református Presbiteri Szövetség nagygyűlése lesz. Befejezésül 8-án kirándulásokat rendeznek.

Húsz konferenciát rendez a nyáron a Soli Deo Gloria Szövetség. A mult esztendőkből bevált balatonszárszói konferenciák mellett Mátrafüreden, Decsen, Fóton, Hajdúböszörményben és Salgótarjánban is lesz részint fiúk, részint leányok számára konferencia, hogy mindenki könnyen megközelíthesse a Mozgalom nyári gyűléseit. Részletes tájékoztatást készsággel küld a Szövetség Központja: Budapest, IX., Üllői-út 25. I. Telefon 862:98.

A debreceni Nyári Egyetem nyolcadik évi kurzusát az idén augusztus 1—19. napjain tartja. A Nyári Egyetem iránt igen nagy érdeklődés nyilvánul meg nemcsak a határokon belül, de a határokon túlról is. Részletes felvilágosítással a Nyári Egyetem titkársága szolgál: Debrecen, Központi egyetem, III. em.

A debreceni Péterfia-utcai egyházzsér gyülekezeti otthona alapkövetéle lélekemelő szép ünnepély keretében ment végbe június hó 30-án. Az ünnepélyen beszédet Harsányi Gusztáv ny. kuriai bíró, egyházzséri gondnok, imádságot Siposs Imre központi lelkész, az egyházzsér vezető lelkésze mondott.

Érettségi vizsgálat a debreceni református főgimnáziumban. A debreceni református főgimnáziumban az érettségi vizsgálatok jún. hó 18—22. napjain mentek végbe. A VIII. a) osztályban az érettségi vizsgálat elnöke Dr. Kállay Kálmán egyetemi tanár volt, itt kitüntetéssel érett három tanuló, jelesen három, jól tizenegy, egyszerűen tizenhat, két óra bukott öt, egy évre egy tanuló. A VIII. b) osztályban az érettségi vizsgálat elnöke Kolozsváry Kiss László debreceni lelképásztor, egyházzsérleti tanácsbíró volt. Itt kitüntetéssel érett egy tanuló, jelesen öt, jól kilenc, egyszerűen tizenhat, két óra bukott öt tanuló, egy évre egy tanuló.

A debreceni Dóczy-intézetben az érettségi vizsgálatok Dr. Baltazár Dezső püspök elnökle és Dr. Halmi János kormányképviselőse mellett mentek végbe. Kitüntetéssel érett öt, jelesen tizenegy, jól tizenhárom, elégségesen tizenkilenc növendék. Javításra nem utasított senki. A leánygimnáziumnak az elmúlt évben 553 nyilvános tanulója volt.

Vallásanári vizsga Budapest. Az ezévi vallásanári vizsgát szeptember 27—29. napjain tartják Budapest a dunamelléki református egyházzsérleti vallásanári vizsgálóbizottsága előtt a Theologia épületében. Jelentkezni szept. 15-ig lehet Dr. Sebestyén Jenő theologiai igazgatónál Budapest, Ráday-utca 28. sz.

Csonkamagyarországon a reformátusok száma 1933 júliusában 1.786.344 volt, a tankötelesek pedig 220.482. A magyar református egyház az elmúlt évben 4 millió pengőt áldozott az iskolaügyre.

HIVATALOS ÉRTEŚÍTÉS

A tiszántúli református egyházzsérleti püspökétől.

100—1934. szám.

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű esperes és lelkész urakhoz s valamennyi tanintézet tekintetes Igazgatóságához.

Felkérem a nagytiszteletű esperes és lelkész urakat és a tekintetes igazgatóságokat, hogy hirdetményeiket az egyházzsérleti hivatalos lapjában: a Debreceni Protestáns Lapban is közzétenni szíveskedjenek. Fontos egyházi érdekek kívánja, hogy minden, az egyházzsérletben megüresedő állás pályázati hirdetménye és egyéb hirdetményei is egyházi hivatalos lapunkban kivétel nélkül okvetlenül közzétetés-senek.

Debrecen, 1934. július 2.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházzsérleti püspökétől.

2040—1934. szám.

ÉRTEŚÍTÉS.

A tiszántúli református egyházzsérleti összes középiskolái részére a folyó évi szeptember és december havában tartandó javító- és pótló érettségi vizsgálatok helyéül a hajdúböszörményi református gimnáziumot s úgy szeptember, mint december hónapban az írásbeli vizsgálatok idejéül az előbbjelzett hónapok 4., 5., 6., 7. napjait, a szóbeli vizsgálat idejéül pedig ugyanezen hónapok 10. és 11. napjait tűzöm ki.

Jelentkezni lehet a vizsgálatokra a megfelelő okmányok egyidejű beküldésével a hajdúböszörményi református gimnázium igazgatóságánál szeptember, illetőleg december hó 3-án délig.

Debrecen, 1934. június 18.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházzsérleti püspökétől.

2076/2080—1934. szám.

KÖRLEVÉL.

Felhívom a nagytiszteletű esperes és lelkész urak, közép- és középfokú tanintézetek tekintetes Igazgatóságának figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr kiadásában megjelenő „Hivatalos Közlöny” folyó hó 15-én megjelent 12. számában közzétett alábbi rendeleteire:

32.001—1934. V. a) 1. — Az elemi népiskolák I. osztályába felvehető tanulók korának megállapítása és a korengedélyek megszüntetése.

77.344—1934. VII. — A következő 1934—1935. tanévben használatba vehető elemi és gazdasági népiskolai, polgári fiú- és leányiskolai, fiú- és leányközépiskolai, valamint tanító- és tanítónőképzőintézet tanírók és segéd-tanírók jegyzéke.

76.400—1934. — A népkönyvtárak céljaira alkalmas könyvek jegyzékébe újabb könyvek felvétele.

Debrecen, 1934 június 21.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2127/2128—1934. szám.

KÖRLEVÉL.

Felhívom a nagytiszteletű esperes és lelkész urak, közép- és középfokú tanintézetek tekintetes Igazgatóságának figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr kiadásában megjelenő „Hivatalos Közlöny” folyó hó 1-én megjelent 13. számában közzétett alábbi rendeleteire:

54,834—1934. VI. — A budapesti tanítói továbbképző tanfolyam rendezése.

40,796—1934. V. a) 2. — A felső mezőgazdasági iskolákba való felvétel.

Debrecen, 1934 július 4.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

2229—1934. szám.

KÖRLEVÉL.

Egyházkerületünk összes fiú- és leányközéppiskoláinak tekintetes Igazgatóságaihoz.

Felhívom a tekintetes Igazgatóság figyelmét a Hivatalos Közlöny folyó évi június 15. számában megjelent 32,000—1934. V. a) 1. sz. VKM rendeletre, mely a középiskolákról szóló 1934. évi XI. tc. tárgyában adatott ki. Ezen rendelettel kapcsolatosan a következő intézkedéseket teszem:

A rendelet 2. pontjában a középpiskolák I. osztályára nézve szabályozott tanulói létszámot meg kell tartani; indokolt esetekben az igazgatóság hozzájárulást nyújtson be a létszám felemelhetése végett, de előre is jelzem, hogy a rendeletben megállapított legmagasabb és engedélyezhető létszámon felül további felvételre engedélyt nem fogok adni.

A rendelet 4. pontjában a tanulók életkorára nézve a Konventi Rendtartás 121. §-a teljes egészében érvényben marad.

A rendelet többi pontjaihoz az igazgatóságok mindenben alkalmazkodjanak.

Ugyancsak felhívom a tekintetes Igazgatóság figyelmét a Hivatalos Közlöny ugyanezen számában megjelent 77,600—1934. VII. a) VKM sz. rendeletre, mely a filmoktatásról intézkedik. E rendelet alapján hozzájárulok ahhoz, hogy a filmoktatás céljaira a jövő tanévtől kezdődőleg az igazgatótanács által is jóváhagyott összeg szedessék be az egyes tanulóktól, s ezen összeget a rendelet II. részének utolsó bekezdésében foglaltak alapján az egyes intézetek tartalékolják addig, amíg a VKM-rel egyetértőleg ez összeg felhasználására nézve további intézkedéseket tesznek. Ahol az intézetek már maguk kezelésében és gépjükön látják el a filmoktatást, ott a jelenlegi állapot további fenntartását engedélyezem.

Végül a Hivatalos Közlöny folyó évi július hó 1-i számában megjelent 30,775—1934. V. a) 1. sz. VKM rendelet alapján utasítom a tekintetes Igazgatóságokat, hogy az ezen rendeletben kiadott intézkedéseknek lehetőleg tegyenek eleget egészbenvéve, de a jövő tanév folyamán Horatius emlékének 2000 esztendőszületési évfordulója alkalmából mindenesetre önálló iskolai ünnepély keretében áldozzanak.

Debrecen, 1934 július 4.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A debreceni m. kir. Tisza István-Tudományegylem Rectora.

2768/1934—34. etsz.

BEIRATKOZÁSI HIRDETÉMÉNY.

A debreceni m. kir. Tisza István-Tudományegylem mind a négy (református hittudományi, jog- és államtudományi, orvostudományi és bölcsészettudományi) karán a rendes beiratkozás az 1934—35. tanév I. félévére 1934 szeptember hó 1-én kezdődik és bezárólag 15-ig tart.

Aki az egyetemre első ízben iratkozik be, valamint,

aki — katonai szolgálat kivételével — bármely más okból egyetemünkön tanulmányait megszakította, a felvételért 50 filléres okmánybélyeggel ellátott folyamodványt 1934 augusztus hó 1. és 31-ike közt annak a karnak a dékánjához nyújtja be, amely karra beiratkozni kíván.

A felvételi engedély az egész tanulmányi időre érvényes, azonban csak arra a tudománykarra szól, melyre folyamodó felvételét kérte.

A *felvétel iránti folyamodványt* a következő eredeti okiratokkal kell felszerelni:

- a) születési bizonyítvány;
- b) középpiskolai érettségi bizonyítvány; más hazai főiskoláról beiratkozó részéről távozási bizonyítvány;
- c) egy évnél nem régebb keletű erkölcsi bizonyítvány folyamodó nemzethűségéről és erkölcsi megbízhatóságáról;
- d) ha folyamodó hadiárva, ennek közhatósági igazolása;
- e) ha folyamodó atyja harcéri szolgálatot teljesített, a Károly-csapatkereszt elnyerésének igazolása;
- f) egy évnél nem régebb keletű közhatósági bizonyítvány folyamodó szüleinek foglalkozásáról, vagyoni helyzetéről és arról, hogy szülei mióta laknak jelenlegi lakóhelyükön, hol laktak azelőtt; amennyiben több helyen laktak, régebbi lakóhelyükön mi volt a foglalkozásuk?

Eredeti okiratok nélkül bedaott kérvényt nem veszünk figyelembe. Postacím: Debrecen. 10. Egyetemi Központi Épület.

Aki hazai középpiskolából *közvetlenül* óhajtott beiratkozni, az erkölcsi bizonyítványt annak a középpiskolának igazgatója állítja ki, amelynek kötelékébe folyamodó tartozott. Aki azonban nem közvetlenül az érettségi vizsga letétele után iratkozik be, folyamodványához állandó lakóhelye közgazgatási hatóságától (községi előljáróság, városokban rendőrkapitányság) kiállított legújabb keletű erkölcsi bizonyítványt csatol. Egyik hazai főiskoláról a másikra átlépő erkölcsi bizonyítvány helyett a főiskolától kiadott távozási bizonyítványt köteles bemutatni.

Annak, aki egyetemi tanulmányait csupán egy félévré szakította meg, vagy egy félévig más hazai egyetemen tanult, felvételért újból folyamodni nem szükséges, csupán első esetben a közgazgatási hatóságtól kiállított erkölcsi bizonyítványt, utóbbi esetben távozási bizonyítványt kell bemutatni.

A m. kir. honvédség tényleges állományú tisztjei a m. kir. honvédelmi miniszter írásbeli engedélyével kérhetnek felvételi engedélyt és csak az a) és b) pontok alatt említett okiratokat tartoznak bemutatni.

A jog- és államtudományi karon előadott államtudományi rendkívüli hallgatóként felvétel tekintetében létszámkorlátozás nincs.

Utólagos beiratkozásra engedélyt 1934 szeptemberi hó 16-tól 20-ig az illetékes kari dékán, szeptember hó 21-től 30-ig bezárólag az egyetem Rectora adhat. Hyen engedélyt azonban csak az nyerhet, aki igazolt betegség miatt a rendes beiratkozási idő alatt beiratkozni nem tud, vagy valamely más főiskolán azért nem volt felvehető, mert ott a létszám betelt. Utóbbi körülményt a dékáni záradékkal ellátott eredeti kérvény, vagy a dékán bizonyítványának csatolásával kell igazolni s a kérvényt a felvétel megtárgyalásáért kimondó határozat keltétől számított három nap alatt kell beadni.

Utólagos beiratkozás engedélyezése iránti kérvényt az engedélyadásra jogosult dékánhoz, illetőleg a Rectorhoz kell benyújtani.

Utólagos beiratkozásnak szeptember hó 30-án túl rectori engedéllyel sincs helye.

A tanári aláírásért félév elején mind a négy tudománykaron jelentkezni kell.

Az előadások az I. félévben 1934 szeptember hó 17-én, hétfőn kezdődnek.

Egyetemi hallgatóink támogatására Debrecenben a következő *diákjóléti intézmények* működnek:

- a) Tisza István-internátus (Egyetemi-körút);
- b) egyetemi Horthy Miklósné-leánykollégium (Magoss György-tér 18/c);
- c) Mensa Academica (Magoss György-tér 18/c);
- d) református kollégiumi internátus és konviktus (Kálvin-tér 16.);
- e) Szent László-kollégium (SImonyi-út 32.);

f) Orsz. Bírói és Ügyészi Egyesület internátusa (Ferenc József-út 22—24.).

Az itt nyerhető kedvezményekért az intézmény igazgatóságához kell folyamodni.

Az egyetemi Diákjóléti Iroda szegénysorsú és jóelőmenetelű hallgatóink erkölcsi és anyagi támogatásával intézményesen foglalkozik, őket bármi tekintetben tájékoztatja.

A tandíj egy félévre 102 pengő. A beiratkozásnál 41 pengő mellékdíj fizetendő.

Újonnan iktatott hallgató iktatási díja: 12 pengő.

Tandíjmentességért és tandíjkezdvevényért folyamodványt az illetékes karhoz címezve a kari dékáni hivatalba 1934. évi szeptember hó 7-ig kell benyújtani. — Aki tandíjmentességért folyamodik, magát a dékáni hivatalban kapott igazolvánnyal a rendes beiratkozási időben köteles a quaeatori hivatalban előjegyeztetni és a mentesség tárgyában hozott kari határozatnak a hirdetőtáblán közzétételétől számított nyolc nap alatt köteles beiratkozni.

Debrecen, 1934 június hó 1.

Dr. Varga Zsigmond s. k.,
e. i. Rector.

A tisztántúli református egyházkerület püspökétől.

2324—1934. szám.

KÖRLEVÉL.

Nagytisztelendő Esperes Úr!

Az érdekeltekkel leendő közlés kérésével tudatom, hogy az I. lelkészkepesítő szóbeli vizsga idejéül 1934. évi október hó 11. (csütörtök) napjának 8 óráját, a II. lelkészkepesítő szóbeli vizsga kezdetéül az 1934. évi október hó 16. (kedd) napjának 8 óráját tűztem ki. Mindkét vizsga a Kollégium épületében lesz megtartva.

Az I. lelkészkepesítő zárthelyi írásbeli vizsga október hó 10-én (szerda) délután 3 órakor, a II. lelkészkepesítő írásbeli vizsga október hó 15-én (hétfő) délután 3 órakor kezdődik.

Az I. vizsgára október hó 10-én (szerda) délelőtt 11 órakor a lelkészkepzőintézet igazgató hivatalos helyiségében (Kollégium), a II. vizsgára október hó 15-én (hétfő) déli 12 órakor az egyházkerületi főjegyzőnél a püspöki hivatalban kell jelentkezni.

Mind az I., mind a II. vizsgára jelentkezők a vizsgát megelőzőleg egy hónappal tartoznak okmányait (theol. végbizonyítvány, I. lelk. vizsgai bizonyítvány, összes szolgálati bizonyítványok a theol. tanfolyam bevégezése, illetőleg az I. vizsga letétele óta) a lelkészkepzőintézet igazgatóhoz, illetve Maklár Károly egyházkerületi főjegyzőhöz, (Debrecen, Árpádtér) beküldeni.

Felkérem Esperes urat arra is, hogy amennyiben a vizsgát megelőző hónapban valamelyik jelölt ellen fegyelmi eljárás tételnek folyamatba, úgy erről a vizsgát megelőzően hozzám jelentést tenni méltóztatnék.

Atyafiságos szeretettel:

Debrecen, 1934 július 12.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

KIVONAT

a magyarországi református egyház Egyetemes Konventje Budapesten, 1934. évi április hó 17—18. napjain tartott ülésének jegyzőkönyvéből.

72. szám.

A konventi missziói bizottság előterjeszti 1934—35. évi munkatervét:

I. A konventi missziói bizottság teendői:

1. A missziói munkáról jelentések bekérése, kérdőívek kiadása.
2. A hitéleti és szeretetmunkák ellenőrzése és irányítása.
3. A konvent által támogatott egyesületek, konventi ifjúsági felkészés munkájának ellenőrzése és irányítása.
4. A Belmissziói Útmutató VIII. kötetének kiadása.
5. Szórványok és tanyák részére Örömmüzenet kiadása.

6. Szórványkataszter elkészítése.
7. Missziói előadók számára értekezlet rendezése.
8. Református nők megszervezése ügyében értekezlet tartása.
9. Külmisszió iránti érdeklődés felébresztése és fokozása.
10. Külföldi magyar reformátusok lelkigondozása.
11. Hazai és külföldi testvéregyházak missziói mozgalmaival kapcsolat felvétele és fenntartása.
12. Református Keresztyén Ifjúsági Munka országos szervezetének kiépítése.
13. Olcsó traktátusok kiadása. Sajtó, biblia, könyv és iratterjesztés munkája.
14. A konventől vagy konventi elnökségtől hozzá letett ügyek tárgyalása, esetleg elintézése.

II. Az egyházkerületi és egyházmegyei missziói bizottságok teendői:

1. A beadott jelentések és azokkal kapcsolatos vagy egyéb javaslatok letárgyalása.
2. Az egyházkerület és egyházmegye egész missziói munkamezejének figyelemmel kísérése. Ugarterterületek feltörése, még ismeretlen vagy idegen munkák elindítása, kedveltetése, konferenciák rendezése, egyházhatósági vagy másnemű kezdeményezés útján. Megrekedt munkák akadályainak elhárítása. Folyó munkák elősegítése. Az egyháztagok hitéletét, általában életét fenyegető veszélyek elhárítása. Kártékony szellemi vagy egyéb mozgalmak, intézkedések felderítése, ellenük való védekezés. Közegészség, közérköles, közjólét érdekében álló intézmények, kezdeményezések felkarolása. Telepítések elősegítése.
3. A gyermekmisszió általánosítása, egységesítése.
4. Konfirmáció egyöntetűségének előmozdítása.
5. A Református Keresztyén Ifjúsági munka egyházmegyei és egyházkerületi szervezetének kiépítése, e munka gyülekezeti megkezdésének és fejlesztésének szorgalmazása. Cserkészmunka figyelése.
6. A mindennemű iskolák hitéleti munkájának, valóságos és egyházas életének, a református és másnemű iskolákba járó református növendékek lelkigondozásának, a tanuló és diákjóléti munkának ellenőrzése és irányítása, kérdőívek és jelentések után feltárása. A diákok testi, erkölcsi vagy lelki életét fenyegető veszélyek (pl. vidékről bejárás, veszélyes környezet, anyagi nélkülözés, kártékony olvasmányok, vallás-, egyház-, nemzetellenes áramlatok stb.) elleni küzdelem.
7. Az egyház nőtagjainak megszervezése és munkába állítása, legfőképpen a gyülekezetekben, szükség esetén egyházmegyeként és egyházkerületenként.
8. Felnőtt egyháztagok gondozásának és foglalkoztatásának ellenőrzése és irányítása.
9. Hitéleti és szeretetintézmények létesítése. Szeretetszövetség felkarolása.
10. Szórványok, tanyák református népének gondozása, Szórványkataszter felállítása. Fürdőkön istentiszteleti szolgálat.
11. Missziói körök szervezése.
12. Lelkészek, tanárok, tanítók, presbiterek, férfiak, nők, ifjúság, bibliai iskolai vezetők számára értekezletek, tanfolyamok rendezése.

III. A gyülekezeti missziói bizottságok teendői:

1. Az 1934 január 1-től életbelépett missziói törvény és szabályrendelet tanulmányozása, ezek alapján az egyháztagok mindenikét szinte a bőlesőtől a sírig kísérő, életkorokhoz és körülményekhez, valamint helyi és személyi adottságokhoz szabott lelkigondozás kiépítése, különösen az ifjúsági munka megindítása.
2. Különös gond az eddig valami okból gondozás nélkül maradt egyháztagokra.
3. Szegények, különösen gyermekek, iskolai tanulók, ifjak, leányok, elaggottak, nyomorékok istápolása. Szeretetszövetség számára taggyűjtés és adakozás.
4. Közművelődés, közjólét, közegészség emelése, szolgálat.
5. Az egyházi életből elkallódnak készülő gyermekek, ifjak, felnőttek felkutatása, visszahozása.
6. Egyházi lapok, naptárak, bibliák, könyvek, füzetek terjesztése.
7. Szórványokban, tanyákon lakó egyháztagok felkérése, gondozása.

8. Más, szomszéd gyülekezetekkel, azok megfelelő missziói munkaágaival, szerveivel, egyesületeivel testvéries kapcsolat és érintkezés.

9. Idegenbe ment vagy idegenből jött egyháztagok (iskolába járó gyermekek, szolgálatba menő fiúk, leányok, utazó nők, kórházi ápoltak, munkakeresők, foglyok stb.) gondozása vagy gondozásba ajánlása.

10. Országos, egyetemes jellegű mozgalmak, intézmények figyelemmel kísérése, támogatása.

Az Egyetemes-Konvent az előterjesztett munkatervet jóváhagyja, annak végrehajtására a fokozatos missziói bizottságokat, egyházi hatóságokat felhívja. A gyülekezeti missziói bizottságok teendői között határozatában is kiemeli az ifjúság gondozását és fejlesztését.

A debreceni református Kollégium internátusába és konviktusába felvételért egyetemi hallgatóknak augusztus 10-ig kell folyamodni a Kollégium igazgatóságához. A kérvény kültetésén fel kell tüntetni, hogy a folyamodó az internátusba és a konviktusba, vagy csak az egyikbe való felvételét kéri-e, továbbá azt, hogy az egyetem melyik fakultásán fog tanulni. A kérvényhez melléklendő: 1. az index, első éveseknél az érettségi bizonyítvány, hivatalos másolatban; 2. a szülők családi, vagyoni és társadalmi helyzetéről kiállított újabb keletű helyhatósági bizonyítvány, ha a kérelem kedvezményes helyre vonatkozik; 3. a szülőknek, vagy gyámnak közjegyző, vagy a helyhatóság előtt kiállított nyilatkozata, hogy az internátusi és konviktusi díj megfizetésére kötelezi magát; 4. hatósági orvosi bizonyítvány, hogy a folyamodó fertőző betegségben nem szenved; 5. a folyamodó nevére megcímzett és felbélyezett postai levelezőlap, válasz céljára. — Évi díjak díjfokokozatonként az internátusban: I. 20, II. 40, III. 100, IV. 160 pengő; a konviktusban (reggeli, ebéd, vacsora): I. 40, II. 140, III. 256, IV. 280 pengő. A díjak negyedévenként előre fizetendők. A III. és IV. díjfokokozatban havi díjat is lehet fizetni. Havi díj a III. díjfokokozatban internátusért 12-50 pengő, konviktusért 30 pengő, a IV. díjfokokozatban internátusért 20 pengő, konviktusért 32 pengő. A konviktusi havi díj csak azokra a hónapokra fizetendő, amelyekben a konviktus igénybe vétetik. Az internátusi díjat az egész félévre meg kell fizetni, akár két negyedévi, akár négy havi részletben. Kedvezményes díjfizetésben csak olyan protestáns vallású hallgatók részesíthetők, akik a konviktusban élhetnek. Egyetemi hallgatók az ó-épület II. emeletén hatágyas szobákban évi 60 P-ért kapnak lakást. Párnát, takarót, lepedőt és mosatást az internátus nem ad. Az egyetemre való felvételért külön kell folyamodni az illető egyetemi kar dékánai hivatalához. — A Kollégium gimnáziumába és tanítóképzőjébe járó tanulók ugyanazokat a tápintézeti díjakat fizetik, mint az egyetemi hallgatók, lakásdíjúl azonban a gimnáziumi tanulók évi 20, 40, 60, 80 pengőt, a tanítóképzőintézetiek évi 20, 40, 60 pengőt fizetnek. A gimnáziumi és tanítóképzőintézeti tanulóknak saját intézetük igazgatóságához kell folyamodniuk az illető igazgatóság által kitűzött határidőig.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNYEK.

A karcagi református reálgimnáziumnál 1934 szeptember 1-én betöltendő *történet-földrajz szakos* rendes (esetleg helyettes) *tanári állásra*, a szabályszerű illetményekkel, ezennel pályázatot hirdetünk.

Pályázhatnak olyan református vallású okl. tanárok, akiknek történelemből és földrajzból tanári képesítésük van.

A karcagi református egyháztanácsához címzett folyamodványok, születési anyakönyvi kivonattal, a családi állapot, magyar állampolgárság, végzett tanulmányok, hazafias megbízhatóság, tanári képesítés, nyelvismeretek, egyéb képességek (angol nyelv, cserkészlet, gyorsírás) és esetleges szolgálatok okmányoszerű igazolásával folyó évi augusztus 15-ig a reálgimnázium igazgatóságához küldendők be. — Személyes bemutatkozás kívánatos.

A megválasztott tanár teljes illetményeire csak akkor tarthat számot, ha az állam őt ilyennek elismeri s a fizetéskiegészítő államsegélyt kiutalja.

Karcag, 1934. július 2.

Török Vince,
igazgatótanács elnök.

Dr. Gaál László,
reálgimn. igazgató.

Hajdúböszörmény református egyháza pályázatot hirdet a halálozás folytán megüresedett 23. sz. városi *férfitanítói állásra*, mely állami fizetékiegészítés szempontjából 70%-os. Javadalom: törvényszerű illetmény és természetbeni lakás. Kötelesség: a reábizott osztály vagy osztályok vezetése, belmissziói munkában részvétel, tanítói énekkarban közreműködés, templomi bibliaolvasás. Presbíterium fenntartja magának a jogot, hogy megválasztott tanítót tetszése szerint tanyai állásra bármikor áthelyezheti. Megválasztott tanító lakbér helyett köteles elfogadni a két szoba, konyhából álló természetbeni lakást. Az oklevél, keresztleve, szolgálati bizonyítvány, egészségi, erkölcsi és állampolgársági bizonyítványokkal felszerelt kérvények július 31-ig a református iskolaszék címére küldendők.

Földes református egyháza pályázatot hirdet nyugdíjzással megüresedett *organista-kántortanítói állásra*. Fizetés: lakás, kerttel, törvényszerű készpénzfizetés, helyi hozzájárulás 48%, a többi államsegély. Kántori fizetése: Stóla egyházkerületi szabályrendelet által megállapítva. Kötelessége: V-VI. fiúosztályok vezetése. Kántori kötelessége: mindaz, amit az E. T. I. tc. 48. §-a előír. Próbaorganizálás és éneklés helyszínen, mindenki saját költségén, július 25-én délelőtt 9 órakor. Állás szeptember 1-én elfoglalandó. — Korteskedés a pályázatból való kizárást vonja maga után. Kérvények válaszbellyel július 24-ig református lelkésznek küldendők. Földes, Hajdú megye.

A matolesi református egyház az elhalálozás folytán megüresedett *tanítónői állásra* pályázatot hirdet. Pályázhatnak okleveles tanítónők. Fizetés törvényes. Pályázati határidő július 21. Helyi jelölt van.

Matoles, 1934 július 7.

Kerekes Gyula,
református lelkész.

A tiszabezdédi református egyház pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán megüresedett *kántortanítói állásra*. Helyi javadalom 40 értékegység s a törvényszerű államsegély. Kötelessége minden törvényben előírt, különös figyelemmel minden belmissziói munkában való segítségre, énekkarvezetésre és lelkészhelyettesítésre. Szabályszerű pályázatok válaszbellyel ellátva lelkészi hivatal címére küldendők 1934 július 31-ig. Kántorpróbaára csak a meghívottak jelentkezhetnek saját költségükön. Az álláson két éve helyettes működik.

A kispárdai református egyház pályázatot hirdet *organista kántortanítói állásra*. Javadalom: 13 kat. hold 1028 négyszögöl szántóföld, kertvátság, 20% helyi hozzájárulás, kántoriakért évi 160 pengő, háromszobás modern lakás, stóla, államsegély. Értékegység: 13. Kötelessége: Presbíterium által kijelölt osztályokban tanítás, kántoriak ellátása, énekkar vezetése, egyházlátársadalmi munkában segédkezés. Reálgimnázium, polgári leányiskola, tanítónőképző helyben. Kellően felszerelt pályázatok július 22-ig Református lelkészi hivatal, Kispárda címre küldendők. Állás október 1-én elfoglalandó.

TARTALOM:

Az egyházak politizálása.
Id. Szigethy Gyula: Tukaés Lajos emlékezete.
Kun Szabó Gyula: Egy pár szó a beregi esperes beiktatásához.
Baráth Imre: Szenczi Molnár Albert zsolttárfordításaiából a nép ajkára átment szólásformák.
Szeremley Béla: Öncsonkítás.
Hírek az egyházmegegyéből.
Tudomány és irodalom.
Gyászrovat.
Különlélek.
Hivatalos értesítések, pályázatok.
Tartalom.
Hirdetések.

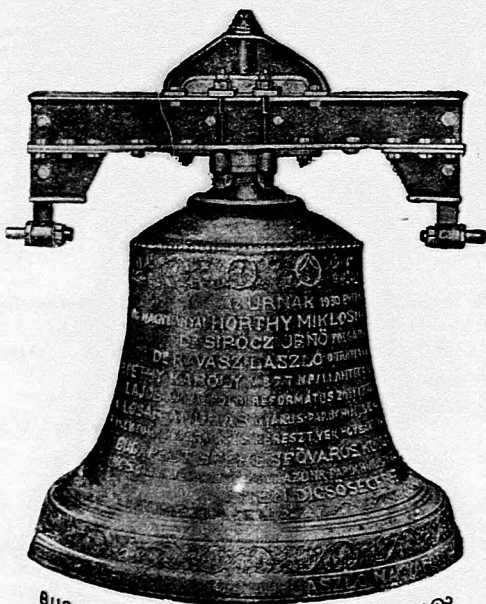
Magyarország aranykoszorús mestere

Szlezák László

harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATOTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőjevel
Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel,
1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel,
az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormány-
díszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székes-
fehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy
aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vá-
sáron emléklappal kitüntetve.

**A budapesti Bazilika 7945 kilogram-
mos új harangja gyáramban készült.**

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bődönők, disznóölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Protestáns egyházi irodalom!

- Dr. Baltazár Dezső: Elég nekem az Isten
kegyelme 1.—
— A próbáltatások idejéből —.50
Dr. Bartók György: Forradalom és refor-
máció —.30
Benke Tibor: A munkásság és a vallás
belmissziói szempontból —.60
Czeplédy Emánuel: Baltazár Dezső refor-
mátus püspök életrajza —.50
Dr. Erdős József: A második helvét hit-
vallás 1.—
Dr. Erdős Károly: Méliusz világító-lám-
pásának sugarai —.50
Dr. Illyés Endre: A magyar református
földművelő nép lelki élete 2.90
Dr. Incze Gábor: Az Úr áldassék! (57 ma-
gyar református lelkész prédiká-
ciója az év különböző ünnepeire
és vasárnapjaira) 7.—
— Esketési beszédek 3.—
— Keresztelési beszédek 3.—
— Temetési beszédek 3.—
— „Az az ember Te vagy!” (Prédiká-
ciók) 2.—
Krocker—Ferenczy Károly dr.: Világ-
hatalom és Istenországa 3.40
Dr. szentpéteri Kun Ágota: A debreceni
református Nagytemplom 1.—
Dr. szentpéteri Kun Béla: Magyar refor-
mátus egyházalkotmány 1.60
Makay Miklós: A gyakorlati keresztyén-
ség világmozgalma 1.80
Dr. Módis László: Rövid bibliai héber
nyelvtan 6.—
— Zakariás próféta és könyve 2.80
Dr. Ravasz László: A nemzeti egység
lelke —.40
Révész Imre élete 1.—
Dr. Révész Imre: Az Ige fénye (Prédiká-
ciók) 1.20
— Kálvin János élete —.80
Szabó Gyula: „Sötétségből világosság
ragyogjon!” (Prédikációk) 1.50
Dr. Szeberényi Lajos Zs.: Marxtól Leninig
(A modern pogányság harca a ke-
resztyénség ellen) 3.—
Varga József: Korálkönyv 5.—
Dr. Vasady Béla: A hit misztériuma 7.—

Fenti művek kaphatók:

„MÉLIUSZ“
KÖNYVKERESKEDÉS
DEBRECEN, FERENC JÓZSEF-UT 26.

Földek, házak, telkek eladása, vétele, bérlete ügyében
forduljon bizalommal
DIENES JÓZSEF O. F. B. ingatlanforgalmi irodájához, DEBRECEN, Fűvészkert-utca 16. szám.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1934—1341